

Hábmera suohkan
Hamarøy kommune

Kunnskapsgrunnlag **for samfunnsplanlegging**

8. februar 2022

Innhold

1.	Innledning	3
2.	Grunnleggende fakta	3
3.	Politisk og administrativ organisering	5
4.	Innbyggertall og befolkningsprofil	7
5.	Barnehager	10
6.	Grunnskole	11
7.	Lulesamisk språk og kompetanse	14
8.	Utdanningsnivå	16
9.	Barnevern	17
10.	Helse og omsorg	18
11.	Folkehelse	20
12.	Sosialtjeneste og levekår	22
13.	Kultur, idrett og friluftsliv	26
14.	Kulturminner og særskilte tilbud innen historie	27
15.	Kirker	28
16.	Boliger og utviklingen på boligmarkedet	29
17.	Avfallsløsninger	30
18.	Samfunnssikkerhet, beredskap samt brann og ulykkesvern	31
19.	Klima, energi, naturmangfold og miljø	32
20.	Kraftproduksjon, vannforvaltning og vannforsyning	37
21.	Eiendomsforvaltning	38
22.	Landbruk og reindrift	38
23.	Sjømat	40
24.	Plan, byggesak og miljø	41
25.	Regnskap og kommunal økonomi	42
26.	Areal og infrastruktur	43
27.	Samferdsel og trafikksikkerhet	46
28.	Næringsliv, arbeidsliv, sysselsetting og pendling	47
29.	Nærings- og bostedsattraktivitet	51
30.	Interkommunalt samarbeid	54
	Vedlegg A – aktuelle utviklingstrekk av betydning for samfunnsdelen	56

1. Innledning

Dette kunnskapsgrunnlaget er bygd opp i hovedsak etter rapporteringsområdene i KOSTRA (Statistisk sentralbyrå/SSB). Innholdet består av offentlig tilgjengelig statistikk, samt samfunnsrelevant informasjon fra flere kilder. Tallgrunnlaget er i hovedsak fra 2020.

Det er knyttet kommentarer til noen av temaene i grunnlaget. I tillegg følger vedlagt noen utviklingsområder som supplerer planprogrammet.

2. Grunnleggende fakta

Hamarøy kommune, på lulesamisk Hábmerra suohkan, er en kommune i Nord-Salten i Nordland fylke. 1. januar 2020 ble Hamarøy kommune og Tysfjord kommunes vestsida slått sammen til Hábmerra suohkan - Hamarøy kommune.

SSB har inndelt alle kommuner i ulike sentralitetsnivåer¹. De mest sentrale kommunene er sentralitet 1 mens de minst sentrale til sentralitet 6. Hábmerra - Hamarøy kommune er sentralitet 6. Kommunene rangeres etter tilgang til arbeidsplasser og tjenester. Indeksen er en beskrivelse av bosettingsmønster og arbeidsplass- og tjenestekonsentrasjoner i Norge.

Kommunens areal er 2812 km², hvorav landareal utgjør 2013 km², mens sjøarealet er 799 km². Kommunen grenser i nordøst mot Narvik, i sør mot Sørfold, i sørvest mot Steigen og i sørøst mot Jokkmokk kommune i Sverige. I nord er det kystlinje mot Vestfjorden og i vest ligger Innhavet, Kaldvågfjorden og Sagfjorden. Kommunen ligger helt i nord i regionen Salten, og grenser mot Ofoten, Lofoten og Vesterålen. Kysten er sterkt innskåret med flere større fjorder, halvøyer og øyer. De høyeste toppene er i indre strøk, på grensen mot Sørfold. Her er også flere mindre breer. Norge er på sitt smaleste ved Hellembotn/Vuodnabahta innerst i Tysfjorden. Derfra er det bare 6 kilometer i luftlinje til Sverige.

Annen relevant informasjon	
Innbyggertall	2 701 (2021) ²
Administrasjonssenter	Oppeid
Innbyggernavn	Hamarøyving, Hamarøyværing
Høyeste fjell	Biernatjåhkkå / Bjørntoppen, 1520 m.o.h., på grensa mot Narvik kommune.
Kommunevåpen	To svaner fra helleristningene på «Dyreberget» på Leiknes

Kommunesenteret ligger på Oppeid. Øvrige større og viktige steder i kommunen er Drag, Innhavet, Ulvsvåg, Skutvik, Tranøy, Storjord, Korsnes og Musken. E6 går gjennom gjennom Innhavet, Ulvsvåg, Sørkil og Storjord til Bognes, som har fergeforbindelser mot Skarberget (E6) og Lødingen. Fra Dragskryset går riksvei 827, som en parallell til E6, via Drag med ferge til Kjøpsvik og veiforbindelse videre nordover. Fra Ulvsvåg går fylkesvei 81 østover via Oppeid til Skutvik, som har sommerferge til Skrova og Svolvær. Fra Tømmerneset går fylkesvei 835 vestover til Steigen kommune³.

¹ Statistisk sentralbyrå (ssb). Sentralitetsindeksen

² Ssb. Kommunefakta Hábmerra suohkan / Hamarøy kommune

³ ROS Hamarøy (Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Hábmerra-Hamarøy).

Kartet viser Hábméra suohkan – Hamarøy kommune merket i grønn farge.

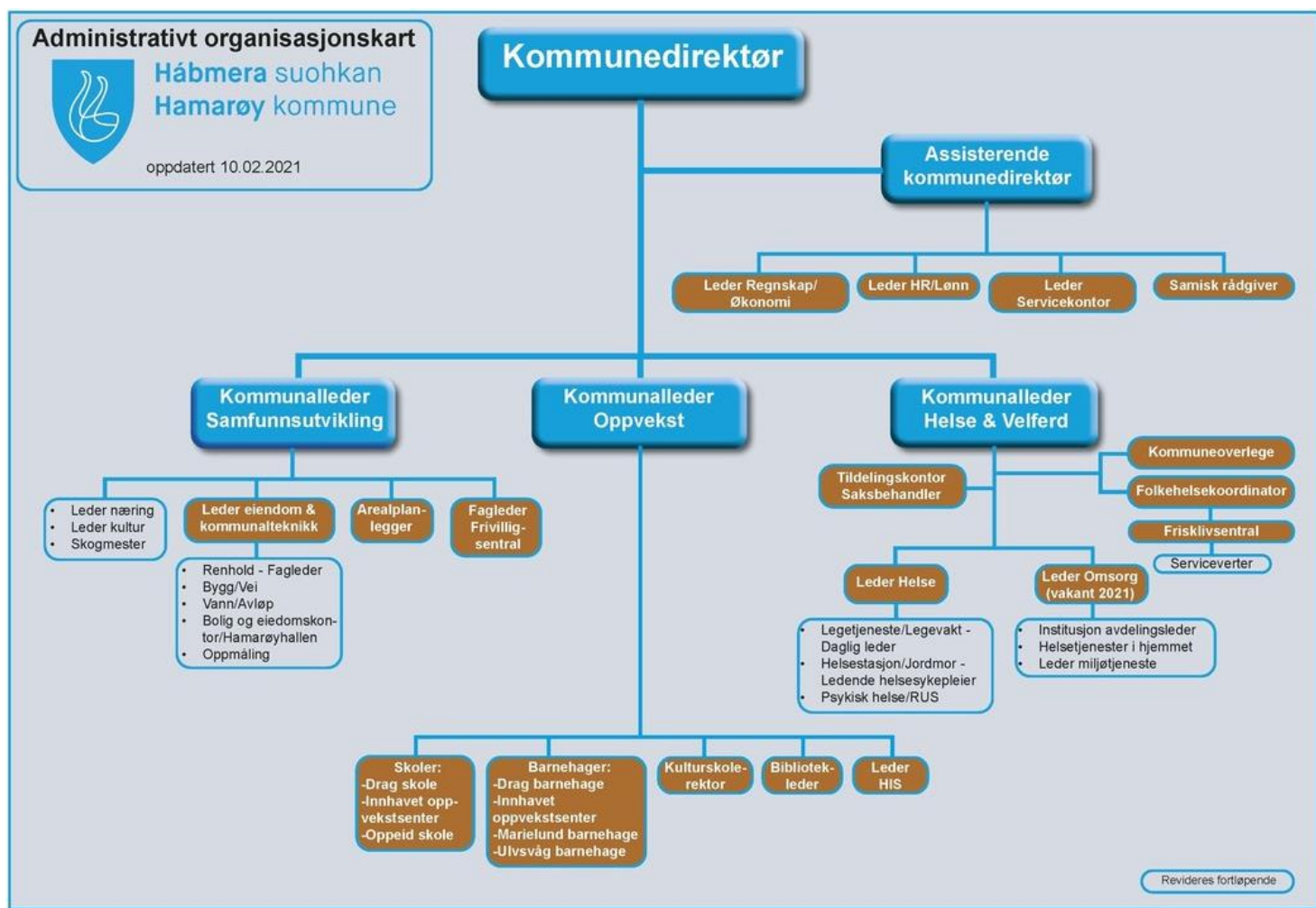
3. Politisk og administrativ organisering

Suohkanoajvve / Ordfører: Britt Kristoffersen (Sp)
 Sadjásas suohkanoajvve / Varaordfører: Ann Irene Sæther (Ap)
 Hálddahusoajvve / Kommunedirektør: Odd-Børge Pedersen

Følgende partier er representert i kommunestyret:

Senterpartiet	6 representanter
Arbeiderpartiet	4 representanter
Høyre	4 representanter
Venstre	1 representanter
Sosialistisk venstreparti	1 representanter
Fremskrittspartiet	1 representanter

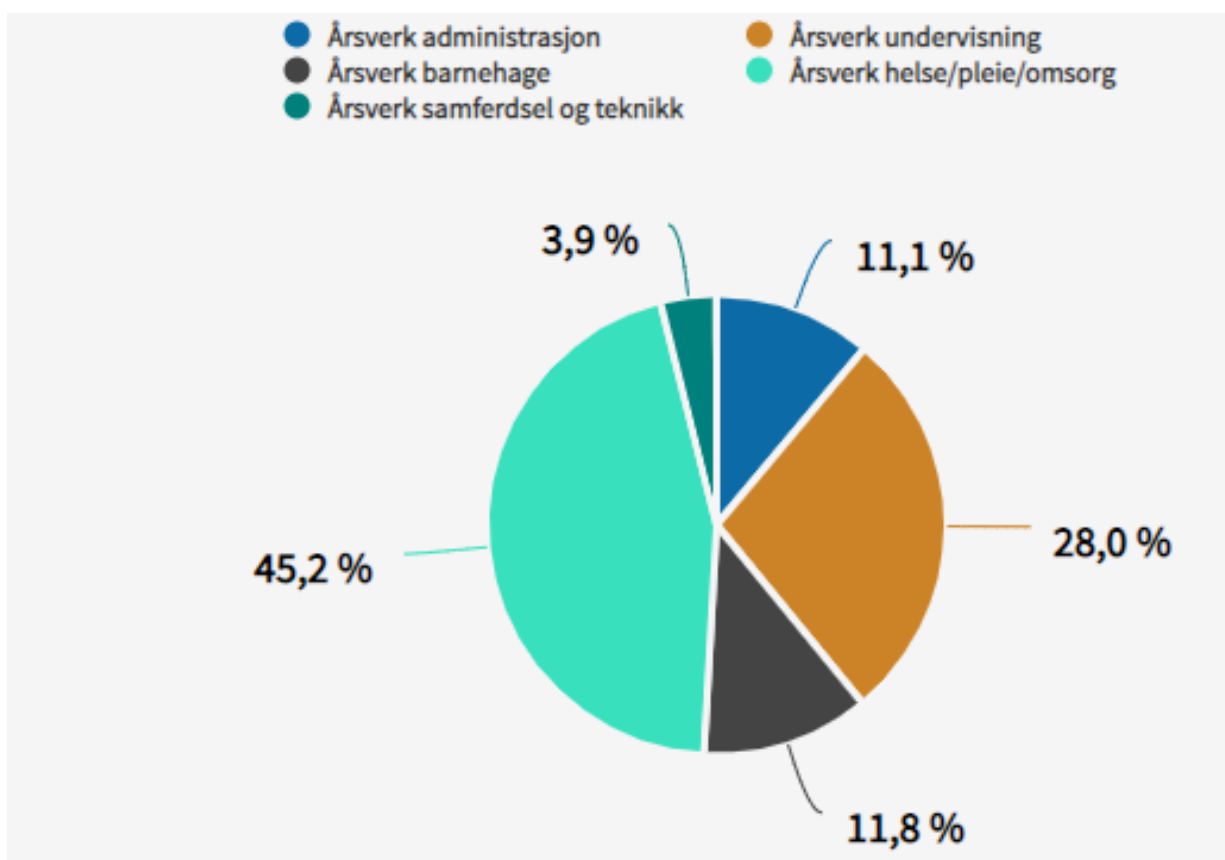
Administrativ organisering (kilde www.hamaroy.kommune.no):

Nøkkeltall kommunens organisasjon (2020)⁴

Ansatte kvinner	244
Ansatte menn	87
Ansatte faglærte	99
Ansatte med høyere utdanning	150
Heltidsandel	67,10%
Sykefravær blant kvinner	9%
Sykefravær blant menn	3,40%

Kakediagrammet nedenfor (KS) viser årsverksfordeling innenfor de ulike sektorene.

Kommentar: Sykefraværet blant kvinner er høyt. Det er stor kvinneandel i flere av de yrkesgruppene vi må sikre god rekruttering til; barnehage, skole, helse og omsorg.

⁴ Statistikk kommuneansatte. www.ks.no

4. Innbyggertall og befolkningsprofil

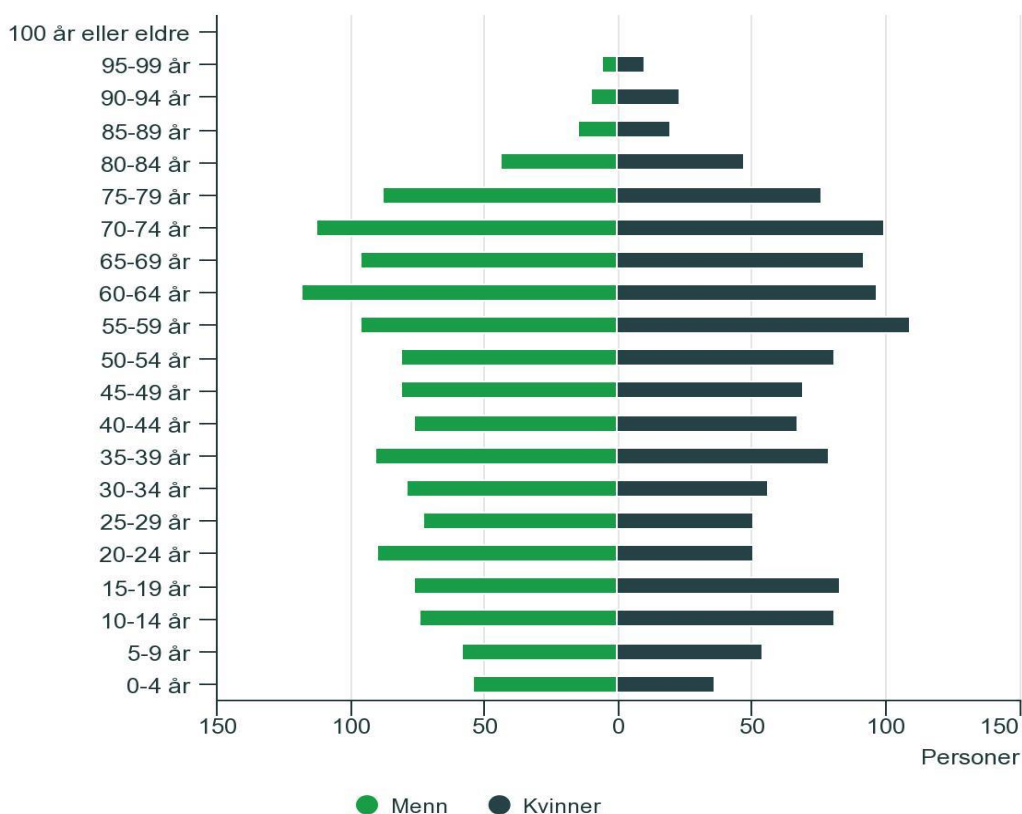
Hábmer - Hamarøy har 2 701 innbyggere i 2021 mot 2766 i 2020, noe som betyr en nedgang i folketallet på 65 personer. Nettoutflyttingen var på 54 personer, døde 24 og fødte 13 personer. I 2030 er vi forventet å være 2 790 innbyggere, og i 2050 2 856 innbyggere⁵.

Bosetningen er i hovedsak lokalisert til kyststrøkene. Kommunen har en tettstedsandel på 30 prosent, mot 71 prosent for hele fylket⁶.

I figuren nedenfor ser vi aldersspredningen i kommunen. Den høyeste andelen av menn og kvinner er i aldersgruppen 60-64 år, mens den nesthøyeste er 70-74 år. Det finnes i alt 262 gutter i alderen 0-19 år, mens for jentene er tallet 253. Mens i aldergruppen 20-24 år er 90 personer gutter og 51 er jenter, en markant andel gutter i denne aldersgruppen som er verdt å merke seg.

Aldersfordeling for innbyggerne i kommunen

Alder

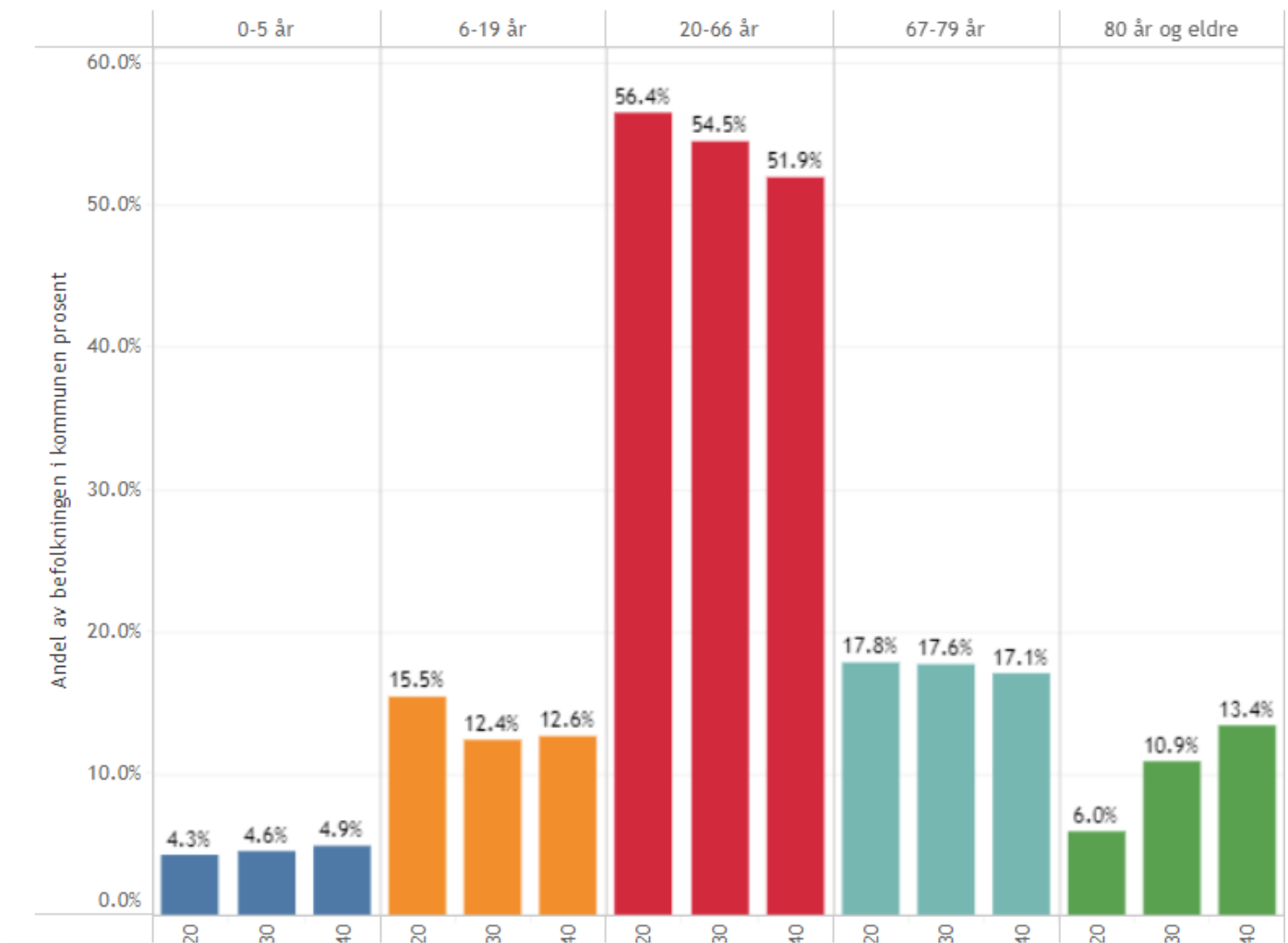
På neste side vises SSBs hovedalternativ for framskriving av befolkningsutviklingen for 2030 og 2040, med 2020 som utgangspunkt⁷. Kommunens andel av barn og unge er og forblir lavere enn for nabokommunene Narvik, Steigen og Sørfold. Steigen og Hábmmer - Hamarøy får størst andel over 80 år. Hábmmer - Hamarøy ender ifølge SSB opp med 1,5 i yrkesaktiv alder pr innbygger. Tallet for Narvik er 1,76, tallet for Steigen 1,44, og for Sørfold 1,35. For landet som helhet er antall yrkesaktive pr innbygger 2,2. Tall for fylket er ikke tilgjengelig.

⁵ SSBs hovedalternativ for befolkningsutvikling

⁶ Store Norske Leksikon

⁷ Regjeringen.no

Befolknings sammensetningen i 2020, 2030 og 2040. Hovedalternativet. Summerer seg til 100 % for det enkelte år. Hamarøy

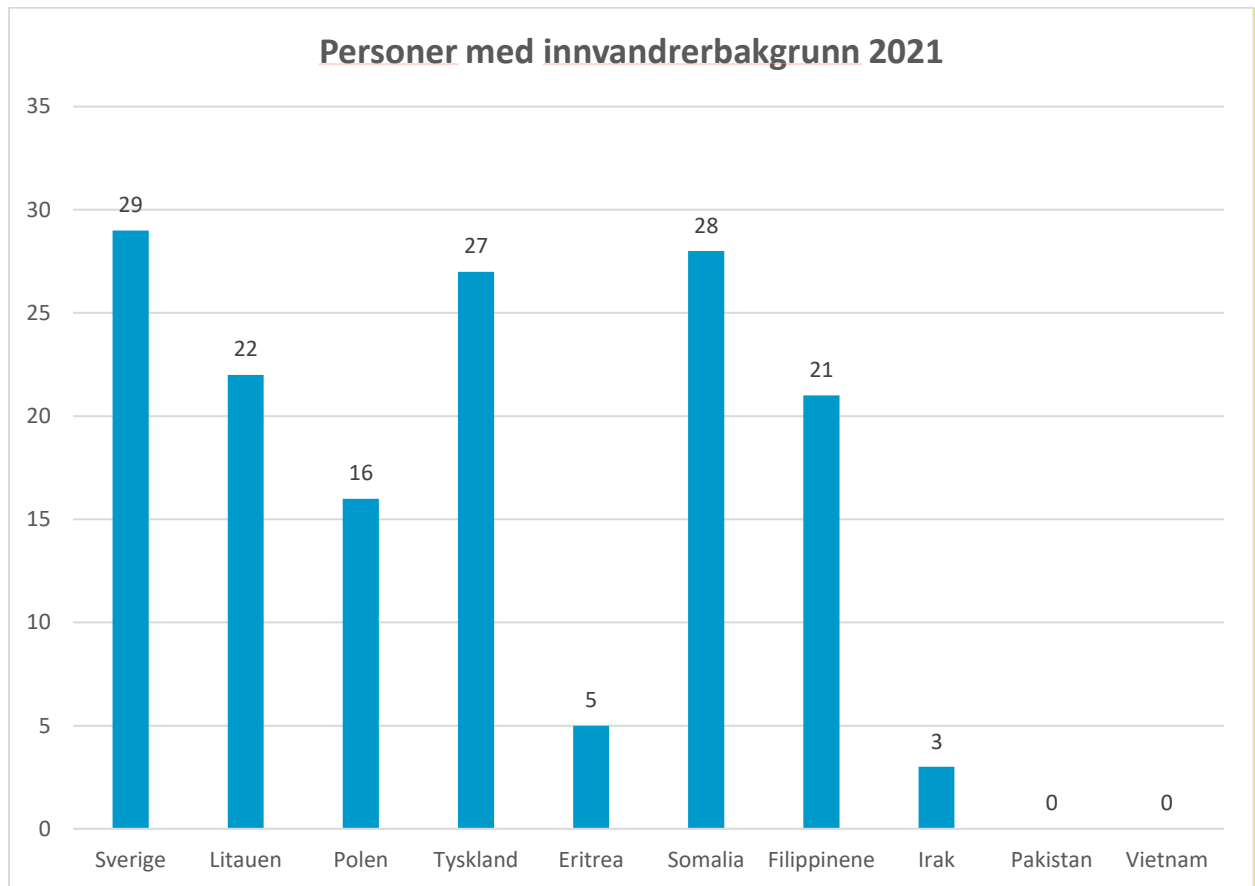

Telemarkforskning har tatt til orde for at disse framskrivingene er vel optimistiske, og at utviklingen i utkantkommunene kan bli mer krevende⁸.

Kommentar: Den demografiske utviklingen er et resultat av mange faktorer utenfor kommunens kontroll. For eksempel tiltrekkes unge mennesker byene fordi yrkesmulighetene, fritidsmulighetene og boligmarkedene er bedre der. Store omveltninger på dette området må komme med betydelige skifter i folks preferanser og ikke minst nasjonal distriktspolitikk. Håbmer - Hamarøy kommune må fokusere på å gjøre det beste for de innbyggerne vi har.

⁸ <https://www.telemarkforskning.no/to-av-tre-kommuner-far-synkende-folketall/>

Sverige, Tyskland og Somalia er opprinnelsesland for de største gruppene med innvandrere/utenlandsfødte. Se fordeling på nedenfor. Statistikk på dette området pleier å henge litt etter, men antallet utenlandfødte er uansett høyt nok til at integrering blir en utfordring framover. Samtidig; mangfold i samfunnet er en positiv mulighet.

Kommentar: Utenlandsfødte er viktige som arbeidstakere og innbyggere i en kommune som trenger mer folk. Det er viktig å integrere alle innvandrerne, og ikke minst gi barn i disse familiene en trygg og god oppvekst og gode forutsetninger for et liv i Håbmer - Hamarøy eller Norge ellers. Integrering dreier seg om å fremme kontakt og samkvem mellom innvandrerne og nordmenn, og sikre tilstrekkelige språkferdigheter, kulturforståelse og nettverk. På den måten kan vi også posisjonere oss for flere innvandrere, hvis den nasjonale politikken på området skulle endre seg slik at også små distriktskommuner kan motta flere.

5. Barnehager

Vi har fire kommunale barnehager med totalt 87 barn (2020):

- Drag barnehage med 16 barn
- Innhavet oppvekstsenter, avd. barnehage, med 10 barn
- Marielund barnehage med 34 barn
- Ulvsvåg barnehage med 13 barn

I tillegg er det en privat barnehage i kommunen, Árran Mánálgárdde, som nylig har skiftet navn til Vuonak mánájároj, med 14 barn⁹. Lulesamisk er førstespråket i denne barnehagen.

	Hábmer – Hábmer - Hamarøy	Sørfold	Steigen	Nasjonalt
Utdannet barnehagelærer	24,9%	38,6%	25,7%	41,8%
Barn per barnehagelærer (kommunal)	12,7	10,7	15,4	13,2
Barn per barnehagelærer (privat)	42	-	-	13,5
Barn per ansatt i barnehagen (bemanningstetthet) (kommunal)	3,6	4,2	4,4	5,6
Barn per ansatt i barnehagen (bemanningstetthet) (kommunal)	3,6	-	-	5,7
Oppfyller pedagognormen (antall)	1 (av 5)	2 (av 3)	0 (av 4)	3 501 (av 5 620)
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr) ¹⁰	226 462	219 617	168 429	170 178
Netto driftsutgifter i prosent av totale netto driftsutgifter (prosent)	8,2%	9,5%	8,8%	14,2%

Kommunen har en lav prosentandel utdannede barnehagelærere sammenlignet med Sørfold og landet ellers. Barn per ansatt er gunstig hos oss kommunalt. For den private barnehagen slår statistikken veldig ut fordi pedagogen arbeider deltid. Vi driver noe dyrere pr innbygger 1-5 år enn Sørfold, Steigen og nasjonalt. I prosent av samlede netto driftsutgifter kommer vi godt ut (Utdanningsdirektoratets statistikkbank).

Kommentar: Hovedutfordringen er å rekruttere utdannede pedagoger, eller motivere de ansatte vi har i dag til å ta utdanningen.

⁹ Utdanningsdirektoratet – Statistikk antall barnehager.

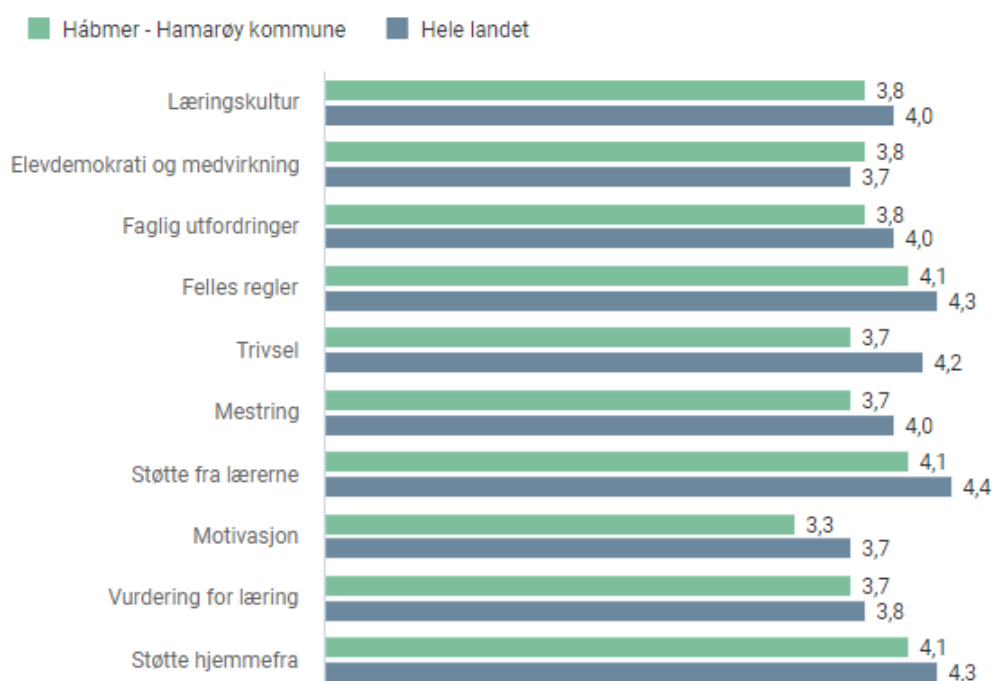
¹⁰ Kostra nøkkeltall - Barnehage

6. Grunnskole

I Hábmer – Hamarøy finnes det i alt 5 grunnskoler med totalt 277 elever¹¹ (skoleåret 2020-2021).

- Drag skole har 108 elever
- Hamarøy Montessorriskole har 22 elever
- Innhavet oppvekstsenter har 27 elever
- Oppeid skole har 120 elever
- Storjord Montessorri skole er midlertidig nedlagt og elevene overført til Oppeid.

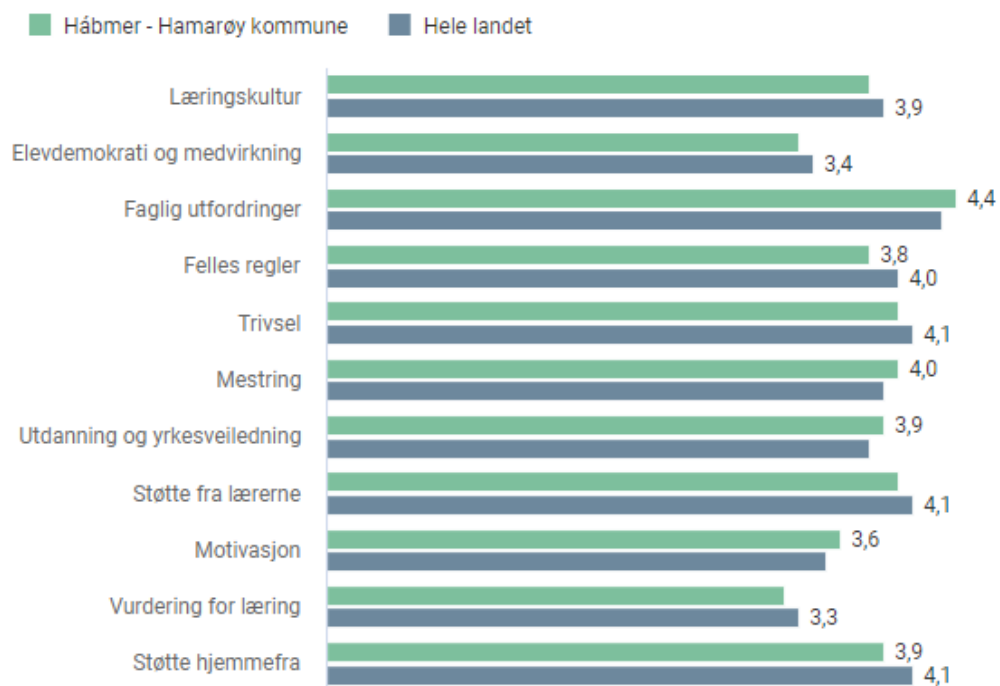
I 7. trinn finnes det i alt 23 elever i Hábmer – Hamarøy, hvorav 9 gutter og 14 jenter. 7.trinn utgjør 8,3% av den totale elevmassen i Hábmer – Hamarøy. De grønne søylene i diagrammet nedenfor viser resultatene fra elevundersøkelsen i Hábmer – Hamarøy og resten av landet for 7. Trinn. Den indeksen som skiller seg mest ut er "Trivsel", som viser en forskjell 0,5 mot de nasjonale tallene. Vi scorer i stort dårligere enn landet som helhet.

Ifølge offentlig statistikk (UDIR) har 9,1% av sjuendeklassingene opplevd mobbing mot 6,4% nasjonalt, og 8,2% på fylkesnivå i 2020. Dette er en situasjon som kommunen allerede har tatt tak i og er godt i gang med å løse gjennom et nasjonalt læringsmiljøprosjekt.

I 10. trinn har kommunen totalt 32 elever, derav 15 gutter og 17 jenter. Antall elever i dette trinnet utgjør 11,6% av det totale elevetallet. Diagrammet nedenfor viser resultatene av elevundersøkelsen for 10.trinn i Hábmer – Hamarøy og hele landet.

¹¹ Utdanningsdirektoratet. Statistikkbank.

Ifølge offentlig statistikk (UDIR) har en betydelig andel av elevene i 10.trinn blitt mobbet av andre elever ved skolen. Som for 7. trinn; dette er en situasjon som kommunen allerede har tatt tak i og er godt i gang med å løse. For 10. trinn er tallene være nærmere landet som helhet, enn 7. trinn.

Når det gjelder andel av elevene i 10.trinn som tar en overgang til videregående skole i kommunen er tallet på 97,1. I Sørfold er tallet på 100, i Narvik 95,2 og resten av fylket er tallet 97,6¹².

Vi har et betydelig antall elever med enkeltvedtak om særskilt norskundervisning. I tillegg har vi 20 elever i voksenopplæring ved Oppeid skole.

¹² Utdanningsdirektoratet. Overgang videregående skole.

Tabellen under viser utgiftsposter knyttet til grunnskole.

ØKONOMI (2020-2021)	Hábmer – Hamarøy	Sørfold	Steigen	Nordland
Driftsutgifter per elev	156 728	236 177	169 402	140 302
Lønnsutgifter per elev	125 224	199 142	143 432	112 658
Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	83,4	89,0	83,3	82,8
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	2 462	1 783	631	1 550
Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	2 056	2 093	3 661	1 341
Netto driftsutgifter grunnskolesektor i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent) ¹³	18,6	26,1	20,9	21,0
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor per innbygger 6-15 år (kr) ¹⁴	170 484	176 126	139 061	134 699

Utgifter pr elev er lavere enn nabokommunene, men noe høyere enn for fylket samlet. Netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter er vi lavest på. Vi har høyest kostnader til inventar og utstyr.

Kommentar: Skole er forbedringsområde. Vi scorer noe lavt på elevundersøkelsen for 7. klasse. Samtidig har vi vist at systematisk arbeid med å styrke opplæringsmiljø virker godt.

¹³ Kostra nøkkeltall - Grunnskole

¹⁴ Kostra nøkkeltall - Grunnskole

7. Lulesamisk språk og kompetanse

Lulesamisk område strekker seg fra Ballangen i nord til Saltfjellet i sør. Hábmer - Hamarøy, Steigen og Sørfold er de mest sentrale områdene. Drag er det tettstedet i Norge hvor lulesamisk språk står sterkest¹⁵. Der er også det lulesamiske senteret Árran.

I forvaltningsområdet for samisk språk er samisk og norsk likestilte. Alle har rett til å bli betjent på samisk når de henvender seg til offentlige etater. Vi er en av 13 kommuner som er en del av forvaltningsområdet for samisk språk¹⁶.

Stiftelsen Árran – Julevsáme guovdásj / Lulesamisk senter er på Drag. Felles for alle språksentrene er målet om å synliggjøre samisk språk og bidra til at det styrkes og utvikles. Språksentrenes aktiviteter er i stor grad med på å synliggjøre samisk i nærområdet. Språksentrene tar utgangspunkt i sine språkområder og igangsetter tiltak tilpasset lokale behov. Árrans formål er «å eie og drive Árran som en nasjonal, samisk institusjon for derigjennom å sikre, utvikle og videreføre lulesamisk kultur, språk og samfunnsliv. Institusjonen skal stimulere og utvikle et inspirerende miljø i tråd med lokale samiske verdier og tradisjoner, og i respekt for den kristne kulturarv. Árran har tre basisområder: språksenter, museum og kulturhus/drift. Árran har ansvar for å drive språksenter i hele det lulesamisk område. Lulesamisk språk er en sentral verdi for Árran og det er en målsetning å utvikle samisk til å bli hovedspråk ved institusjonen¹⁷.

Ifølge delprosjektet Det samiske perspektivet¹⁸ har kommunen en utfordring knyttet til omstillingskapasitet og kompetanse for samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette innebærer behov for kompetanse og muligheter for utvikling av tjenester. Vi har tilsatt en samisk rådgiver som skal arbeide med samisk språk i forvaltningen.

Fellesnemnda for kommunesammenslåingen har vedtatt en plan for det samiske perspektiv på strategisk nivå. Følgende skal utredes/avklares;

- Det samiske perspektiv på strategisk nivå.
- Aktivitetsplan
- Språkplan

En annen viktig ambisjon for oss er å utvikle Drag skole som lulesamisk profilskole.

Lulesamiskundervisning i grunnskolen og videregående

Ifølge *Samiske tall forteller*¹⁹ lærer 4,5% av alle med samiskopplæring lulesamisk, se tabell under. Videre forteller tallene at det i 2020 kun var en elev i videregående skole som hadde lulesamisk som førstespråk, mens 18 hadde som det som andrespråk. For grunnskolen ser man samme tendens at flere har lulesamisk som andrespråk enn som førstespråk.

¹⁵ <https://www.hamaroy.kommune.no/cppage.519672.no.html>

¹⁶ <https://sametinget.no/sprak/forvaltningsområdet-for-samiske-sprak/>

¹⁷ Árran – Om oss.

¹⁸ DELPROSJEKT Det samiske perspektiv på strategisk nivå i nye Hamarøy kommune: <https://www.hamaroy.kommune.no/cppage.520012.no.html>

¹⁹ Samiske tall forteller. Sametinget.

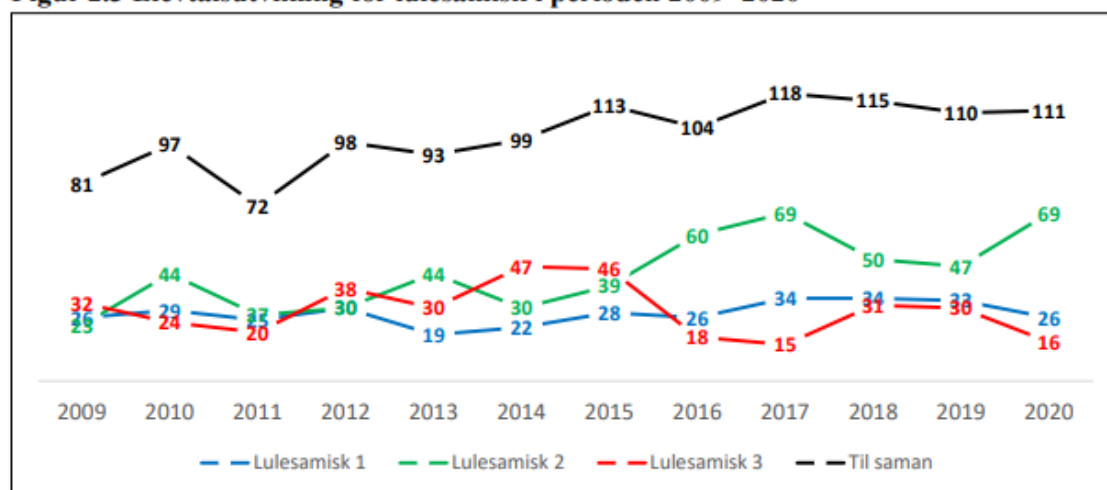
Tabell 2.2 Talet på elevar med samiskopplæring i grunnskulen skuleåret 2020/2021 samla og fordelt på språk og opplæringsmodell.

	Til saman		Samisk 1		Samisk 2		Samisk 3	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Totalt	2522	100	1011	100	834	100	677	100
Nordsamisk	2308	91,5	943	93,3	728	87,3	637	94,1
Lulesamisk	113	4,5	33	3,3	56	6,7	24	3,5
Sørsamisk	101	4,0	35	3,4	50	6,0	16	2,4

I 2009 var det totalt 81 elevar som lærte seg lulesamisk mot 111 i 2020. Dette er en gledelig økning på 26%. For elevar som tar lulesamisk som andrespråk er den prosentvise økningen fra 2009 til 2020 på heile 165%.

Figuren under viser elevtallsutviklingen for lulesamisk språk. I 2009 var det totalt 81 elevar som lærte seg lulesamisk mot 111 i 2020. Dette er en økning på 26%. For elevar som tar lulesamisk som annett språk er den prosentvise økningen fra 2009 til 2020 på heile 165%.

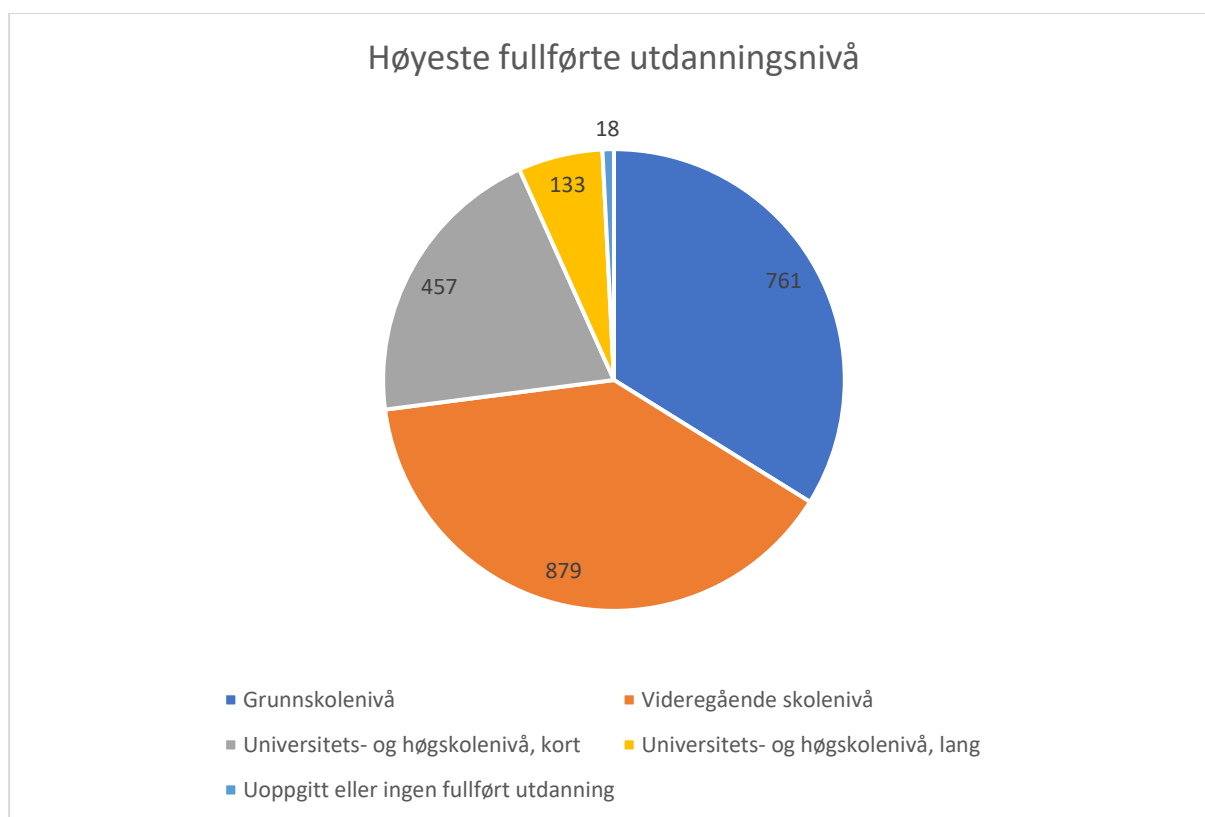
Figur 2.3 Elevtallsutvikling for lulesamisk i perioden 2009–2020

Kommentar: Det lulesamiske språket er ett av kommunens tydeligste særtrekk og en forpliktelse å bevare. Ingen andre kommuner i de samiske områdene i Norge har en så tydelig lulesamisk identitet. Språket kan ikke vidareutvikles isolert – det må sees i sammenheng med andre grep for å styrke og synleggjøre lulesamisk kultur, næring og tradisjon.

8. Utdanningsnivå

Diagrammet nedenfor viser høyeste fullførte utdanningsnivå for personer over 16 år²⁰. For de fleste er videregående skole høyeste fullførte utdanningsnivå. Nest størst er grunnskole.

I tabellen nedenfor viser utdanningsnivået i Håbmer - Hamarøy sammenlignet med nasjonale tall. For de nasjonale tallene er ikke universitets- og høyskole delt opp i kort og lang, men summert. Håbmer - Hamarøy tall blir totalt 21,7%, noe som er langt lavere enn landsgjennomsnittet.

Utdanningsnivå	Håbmer – Hamarøy		Norge ²¹
	Antall	Prosent	Prosent
Grunnskole	761	28%	24,8%
Videregående skole	879	32,3%	36,9%
Universitets og høyskole nivå, kort	457	16,8%	35,3%
Universitets og høyskole nivå, lang	133	4,9%	

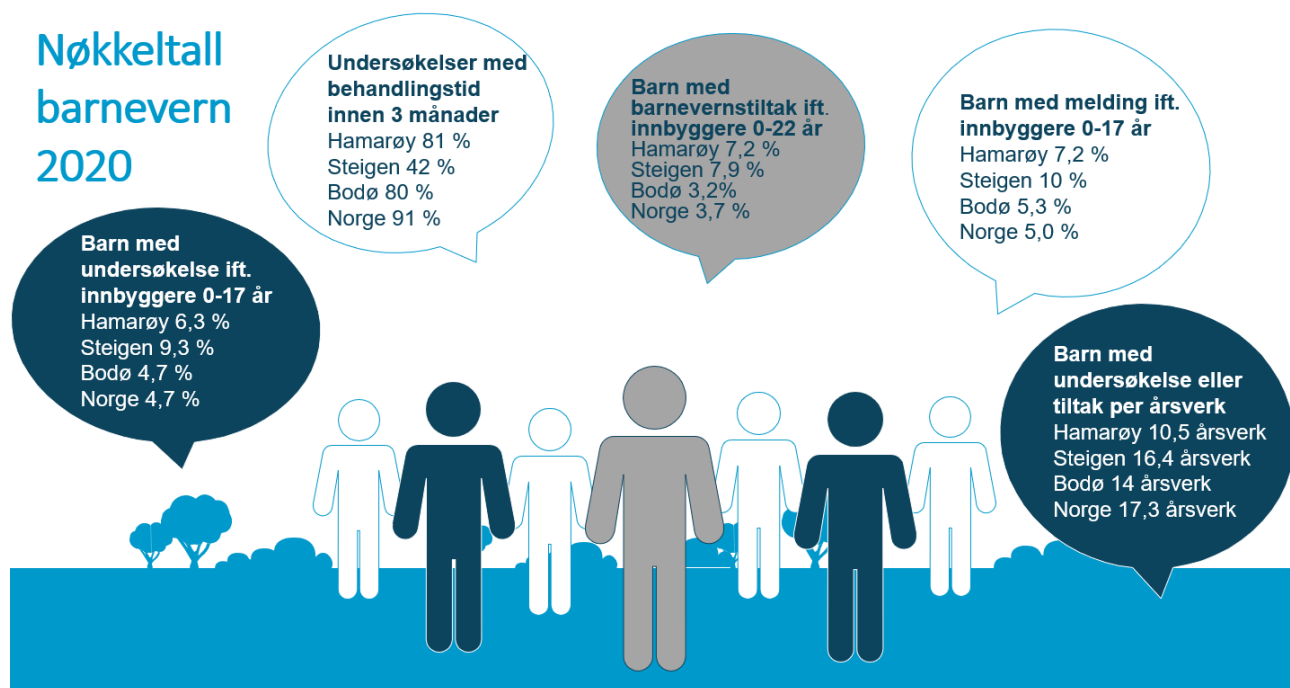
Kommentar: Utdanningsnivået sees i sammenheng med rekruttering til næringslivet, samt folkehelseutviklingen. Det er viktig å få flest mulig elever gjennom videregående utdanning, eller høyere. En viktig del av dette er å bevare og videreutvikle tilbudet ved Knut Hamsun videregående skole.

²⁰ <https://www.ssb.no/kommunefakta/habmer-hamaroy>

²¹ Befolkningens utdanningsnivå: <https://www.ssb.no/utdanning/utdanningsniva/statistikk/befolkningens-utdanningsniva>

9. Barnevern

Kommunene Bodø og Hábmer - Hamarøy etablerte felles barnevernstjeneste fra 1.1.2020. Det er Bodø som administrerer tjenesten som også har kontor på Drag²². Figuren under viser KOSTRA nøkkeltall for barnevern i Hábmer - Hamarøy, Steigen, Bodø og i landet ellers.

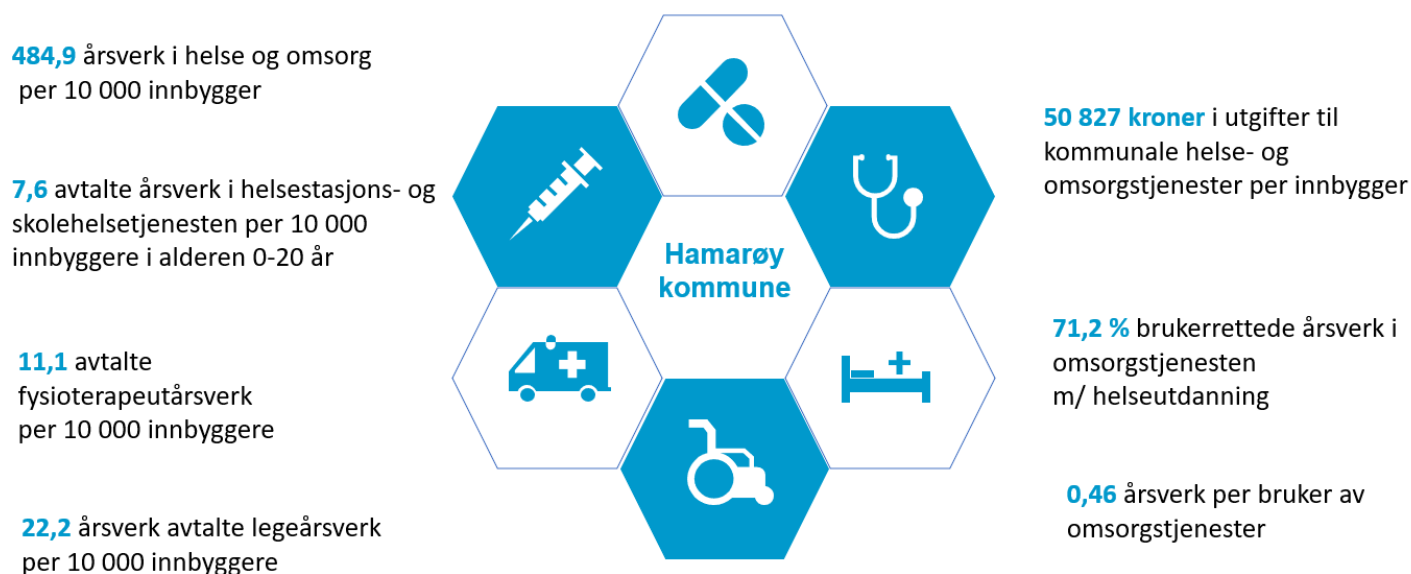
Det som skiller seg ut, sammenlignet med Bodø og hele landet, er *Barn med barnevernstiltak ift innbyggere 0-22 år*. Kommunens fagpersoner er tydelige på statistikken om *barn med undersøkelser* ikke stemmer pr februar 2022; situasjonen er mer urovekkende og tas tak i.

Kommentar: Barnevernssituasjonen er utfordrende. Samarbeid med Bodø kommune med hensyn til tverrfaglig tidlig innsats er viktig.

²² <https://www.hamaroy.kommune.no/barnevern.511033.no.html>

10. Helse og omsorg

Felles visjon for helse- og omsorgstjenesten er - «Trygge individuelle tjenester». Nøkkeltall for 2020 vises nedenfor:

Årsverk i tjenesten (484,9 pr innbygger) er litt høyere enn Kostragruppen (483,7) og noe høyere enn fylket (394). Vi ligger litt under fylket og likt med kostragruppen for fysioterapiårsverk. Avtalte legeårsverk på 22,2 er høy, sammenlignet med kostragruppens 15,8 og fylket på 14,1.

Utgifter i kommunale helse- og omsorgstjenester er kr 50 827 per innbygger. Her ligger vi rundt 5 000 kroner over kostragruppen og 15 000 kroner over fylkesgjennomsnittet.

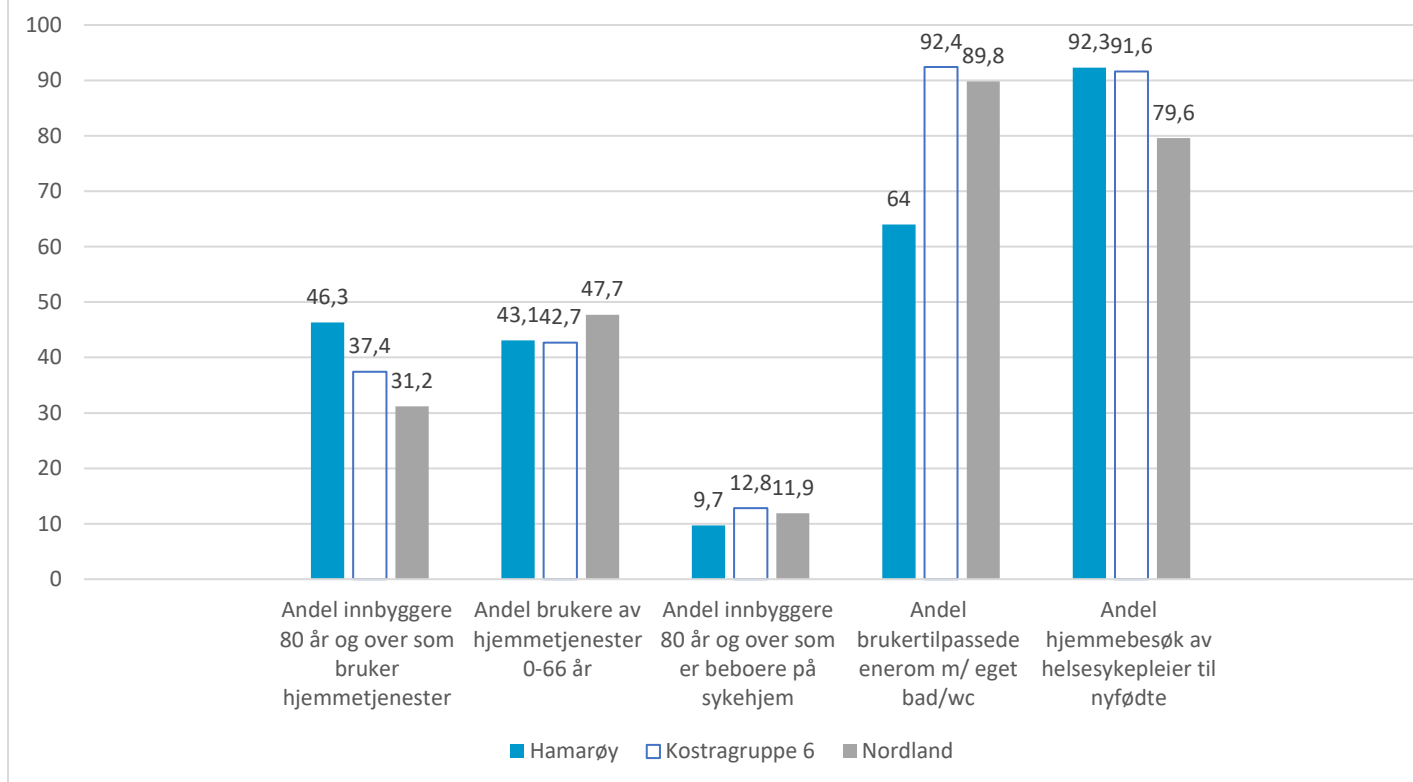
71,2 prosent av brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten har helseutdanning, noe som er svakere enn kostragruppen (77,3) og fylket (78,0). Årsverk per bruker av omsorgstjenester er 0,46 mot kostragruppens 0,56 og fylket 0,58.

Som figuren på neste side viser, er flere innbyggere i alderen 80 + hjemmeboende og mottaker av hjemmetjenester enn i kostragruppen og fylket samlet. For sykehjemsbeboere 80+ har vi prosentvis et lavere antall. Det er positivt. Vi har svake tall for andel brukertilpassede enerom med et bad/WC.

Vi ligger noe over kostragruppen og under fylkesgjennomsnittet på andel brukere av hjemmetjenester i alderen 0-66 år. Vi er best på andel hjemmebesøk til nyfødte.

Rekruttering av fagpersonell til helse og omsorgssektoren er en betydelig utfordring hos oss. For å møte framtidens behov, er riktig kompetanse en forutsetning. Vi har et potensial med hensyn til velferdsteknologiske løsninger. Vi ønsker at våre eldre skal få bo hjemme så lenge som mulig. Det vil redusere presset på tjenestene øverst i omsorgstrappen, som eksempelvis langtidsplass ved sykehjem.

Nøkkeltall helse og omsorg 2020 i prosent

Hamarøy legetjeneste har fire leger (inkludert kommuneoverlege), samt to lister uten fast lege som betjenes av vikarer. Fra høsten 2021 har kommunen to LIS1-leger.

Helsestasjonen i kommunen omfatter helsesøster- og skolehelsetjeneste, samt tjeneste for psykisk helse, barn og unge. Kommunen har en ledende helsesykepleier og en helsesykepleier. Kontorstedet er Helsesenteret på Oppeid og Helsestasjonen på Drag²³.

For å tilfredsstille lovkrav i helse- og omsorgstjenester, bør vi utarbeide en overordnet strategi på at vi er en lulesamisk forvaltningskommune. Det etterspørres og stilles krav til godkjente tolker. Rekruttering av lulesamiskspråklig helsepersonell er en utfordring.

Kommentar: Rekruttering er en utfordring i helse og omsorg, som i oppveksttjenestene.

²³ Hamarøy kommunes nettside. Legetjenester og Helsestasjon.

11. Folkehelse

Definisjon på folkehelse: *Helsetilstanden i en avgrenset befolkning, et land eller en region. Folkehelsen er noe annet og mer enn summen av de enkelte innbyggers helsetilstand. Begrepet tar også opp i seg økonomiske, fysiske, psykiske og miljømessige forhold som påvirker helsetilstanden*²⁴.

Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, og arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. Folkehelseloven gir kommunene større ansvar for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid, og har som formål å fremme god og rettferdig fordeling av helse²⁵.

Folkehelsearbeidet i Håbmer - Hamarøy²⁶:

- Kommunen har en egen folkehelsekoordinator (leder for frisklivssentralen).
- Forpliktende samarbeidsavtale med fylkeskommunen om folkehelsearbeidet.
- Organisert i to tverrfaglige team; (1) Strategisk folkehelsesteam som har en overordnet funksjon og er styringsgruppe for folkehelsearbeidet, og (2) et fagteam som arbeider med utarbeidelse, iverksettelse og oppfølging av tiltak.
- Er medlem i *Sunne kommuner* - den norske nasjonale nettverksforgreiningen til Verdens helseorganisasjon. Nettverket er et forum for kommuner/fylkeskommuner som ønsker å utvikle og iverksette helsefremmende prosesser gjennom en tverrfaglig arena bestående av politikere og fagpersoner.
- Miljørettet helsevern utføres av Helse- og miljøtilsyn Salten (HMTS).
- Vi har frisklivssentral, som er et kompetansesenter for oppfølging og veiledning til å endre levevaner. Den er samlokalisert med et kommunalt treningssenter.
- Vi arbeider med kommunens oversikt over folkehelse og påvirkningsfaktorer, men er ikke ferdige. Det innebærer at vi inntil videre må lene oss på informasjonen om kommunen i Folkehelseinstituttets profiloversikt.

Folkehelseinstituttets folkehelseprofil 2021 vises på neste sidene. De røde prikkene i tabellene viser hvor kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet. Den røde linjen er landsgjennomsnittet. Grønne prikker indikerer at vi er signifikant bedre enn landsgjennomsnittet.

²⁴ Store norske leksikon

²⁵ Folkehelseloven

²⁶ Hamarøy kommunes nettside

Folkehelsebarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I KommuneHelsa statistikkbank, <http://khs.fhi.no> finnes flere indikatorer samt utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- ▭ De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Hamarøy Håbmer
Befolkning	1 Andel 80 år+, framskrevet til 2030	11	8	6,4	prosent	
	2 Personer som bor alene, 45 år +	30,3	26,1	25,7	prosent	
Oppvekst og levekår	3 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	71	74	80	prosent	
	4 Vedvarende løvinntekt (hush.)	10,2	8,6	10,0	prosent	
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	2,6	2,6	2,8	-	
	6 Barn av enslige forsørgere	-	16,5	14,8	prosent	
	7 Stønad til livsopphold, 20-66 år	-	18,5	15,6	prosent (a,k)	
	8 Ikke i arbeid eller utdanning, 16-66 år	-	19,7	19,1	prosent (a,k)	
	9 Bor trangt, 0-17 år	31	19	19	prosent	
	10 Leier bolig, 45 år +	13,9	10,7	11,8	prosent	
	11 Trives på skolen, 7. klasse	84	85	89	prosent (k)	
	12 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	29	27	23	prosent (k)	
	13 Gjennomføring i vdg. opplæring	65	72	77	prosent (k)	
Miljø, skader ogulykker	14 God drikkevannsforsyning	61	88	89	prosent	
	15 Andel tilknyttet vannverk	43	90	88	prosent	
	16 Luftkvalitet, finkornet svevestøv	1,6	2,1	4,4	µg/m³	
	17 Fornøyd m/ lokalmiljø, Ungdata	**	63	68	prosent (a,k)	
	18 Trygt i nærmiljøet, Ungdata	**	88	85	prosent (a,k)	
	19 Fritidsorganisasjon, Ungdata	**	61	64	prosent (a,k)	
	20 Ensomhet, Ungdata	**	24	22	prosent (a,k)	
	21 Kan svømme, 17 år	-	92	89	prosent (k)	
Helse-relatert atferd	22 Lite fysisk aktive, Ungdata	**	15	14	prosent (a,k)	
	23 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	26	27	25	prosent (k)	
	24 Skjermtid over 4 timer, Ungdata	**	41	37	prosent (a,k)	
Helsestatus	25 Forventet levealder, menn	78,0	79,2	79,6	år	
	26 Forventet levealder, kvinner	83,1	83,5	83,7	år	
	27 Utd.forskjeller i forventet levealder	-	4,2	5	år	
	28 Fornøyd med helse, Ungdata	**	66	70	prosent (a,k)	
	29 Psykiske sympt./lidelser	-	161	157	per 1000 (a,k)	
	30 Muskel og skjelett	-	344	319	per 1000 (a,k)	
	31 Overvekt og fedme, 17 år	-	28	22	prosent (k)	
	32 Hjerter- og karsykdom, primærh.tj.	-	102	100	per 1000 (a,k)	
	33 Hudkreft, nye tilfeller	21	54	78	per 100 000 (a,k)	
	34 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	-	95,9	96,5	prosent	

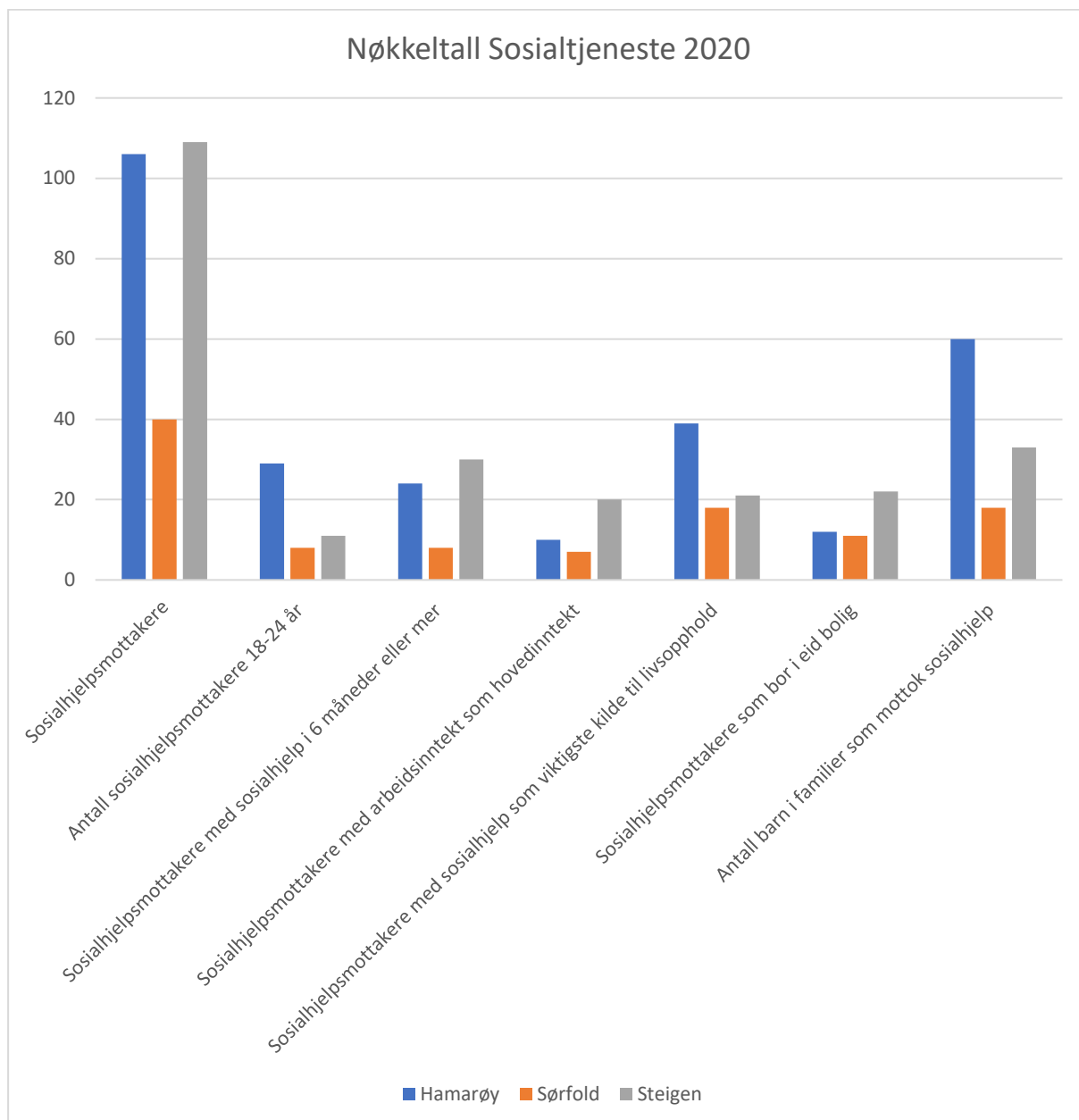
Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler, les mer om [mulige årsaker](#)

Kommentar: Vi har konkrete folkehelseutfordringer i kommunen vår. Forventet levealder er betydelig lavere enn snittet i Norge og Nordland, spesielt for menn. Folkehelsens betydning for et attraktivt lokalsamfunn må også legges til grunn. Vi er organisasjonsmessig godt rigget for å arbeide med folkehelsen, og har en sterk frivillig sektor med oss. Første utfordring er å ferdigstille oversikten over folkehelsen og påvirkningsfaktorene.

12. Sosialtjeneste og levekår

Levekår handler om de ressurser den enkelte disponerer, og hvilke muligheter folk har til å dra nytte av ressursene og til å skape gode liv for seg og sine. Levekår handler også om hvordan folk opplever at de har det, hvilken livskvalitet de har og hvor tilfreds og lykkelig de er. Tabellene i dette avsnittet er hentet fra Kommunehelsas statistikkbank, som drives av folkehelseinstituttet. Diagrammet nedenfor viser nøkkeltall for sosialtjeneste i Hábmer - Hamarøy, Sørfold, og Steigen ²⁷.

NAV Indre Salten betjener kommunene Hábmer - Hamarøy, Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn.

²⁷ Kostra nøkkeltall Sosialtjeneste

Medianinntekt

År	2017	2018	2019
Geografi			
Narvik	498 000	505 000	525 000
Sørfold	492 000	501 000	520 000
Steigen	461 000	488 000	495 000
Hamarøy Hábmer	462 000	459 000	473 000

Tabellen til venstre viser medianinntekten i Hábmer – Hamarøy og nabokommunene. I statistikken er medianen den verdien av en variabel (for eksempel lønn, alder, høyde) som ligger midt i det statistiske materialet, noe som betyr at like mange individer i materialet har

verdier over medianen som under den²⁸. For Hábmer – Hamarøy så ligger medianinntekten noe lavere enn nabokommunene.

Vedvarende lavinntekt

Tabellen til høyre viser Personer som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt etter kommunale grenser for lavinntekt²⁹. Tallene er i prosent. For Hábmer – Hábmer - Hamarøy viser det en nedgang fra 2015 noe som er positivt.

År	2015-2017	2016-2018	2017-2019
Geografi			
Narvik	7,7	7,9	8,0
Sørfold	6,8	7,1	7,9
Steigen	9,6	9,9	9,1
Hamarøy Hábmer	8,1	8,0	7,6

Arbeidsledighet

År	2016	2017	2018	2019	2020
Geografi					
Narvik	2,0	1,8	1,7	1,5	1,3
Sørfold	:	:	:	:	:
Steigen	:	:	:	:	:
Hamarøy Hábmer	2,9	3,1	1,3	0,7	1,9

Arbeidsledigheten i Hábmer – Hamarøy var lav i 2019, men steg noen i 2020. Tallene er i prosent og gjelder aldergruppen 15-74 år.
: er anonymiserte tall.

²⁸ Store Norske leksikon. <https://snl.no/median>

²⁹ Kommunehelse statistikkbank – fhi.no

Uføreytelser

Oversikt over *Mottakere av uføreytelser* vises i tabellen nedenfor. Tallene er i prosent og viser varig uførepensjon for ulike aldersgrupper. Av alle disse fire kommunene har vi den laveste andelen av unge (18-29 år) som er uføre. I aldersgruppen 45-66 år har vi høyere andel uføretrygdede enn Steigen og Sørfold, men lavere enn Narvik.

År		2015-2017	2016-2018	2017-2019
Geografi	Alder			
Narvik	18-29 år	1,4	1,5	1,7
	30-44 år	4,6	5,0	5,4
	45-66 år	24,3	23,8	23,8
Sørfold	18-29 år	1,3	1,3	1,8
	30-44 år	3,9	4,7	5,6
	45-66 år	16,2	17,1	17,3
Steigen	18-29 år	1,6	2,1	2,4
	30-44 år	7,7	8,1	8,2
	45-66 år	19,1	19,2	19,6
Hamarøy Hábmer	18-29 år	1,1	1,1	1,1
	30-44 år	7,7	7,6	7,5
	45-66 år	22,3	22,2	22,8

Trangboddhet

År		2017	2018	2019
Geografi	Alder			
Narvik	0-17 år	21	21	20
	18-29 år	16	15	14
	30-44 år	14	14	14
	45 år+	4	3	3
Sørfold	0-17 år	16	17	22
	18-29 år	:	:	:
	30-44 år	:	:	:
	45 år+	2	2	2
Steigen	0-17 år	25	21	19
	18-29 år	14	11	:
	30-44 år	16	13	11
	45 år+	4	4	4
Hamarøy Hábmer	0-17 år	35	35	31
	18-29 år	16	17	12
	30-44 år	22	23	21
	45 år+	7	7	5

Definisjon (SSB):

Husholdninger regnes som trangbodd dersom: 1. Antall rom i boligen er mindre enn antall personer eller én person bor på ett rom, og 2. Antall kvadratmeter p-areal er under 25 kvm per person.

Tallene til venstre viser trangboddhet for de fire kommunene. Tallene er i prosent. Det som skiller Hábmer – Hamarøy fra de andre kommunene er barn i alderen 0-17 år som bor trangt.

Én av ti personer og én av tjue husholdninger bor trangt. Dette er særlig vanlig blant barnefamilier, husholdninger med lav inntekt og innvandrere.

Husholdninger regnes som trangbodd når mange personer bor på liten plass. Det er derfor mer vanlig for store husholdninger å bo trangt. Dette gjør at andelene er større blant personer enn blant husholdninger.

Lavinntektshusholdninger bor i større grad trangt og leier oftere enn husholdninger med høyere inntekt. Barnefamilier bor trangere enn andre husholdninger. 20 prosent av par med små barn og 11 prosent av par med store barn bor trangt. Andelen øker med antall barn i familien. Til en viss grad kan trangboddhet blant barnefamilier være selvvalgt. Noen godtar å bo på mindre plass i en periode mens de har små barn og flytter til større bolig når barna blir større, noe som gjenspeiles i at andelen som bor trangt faller med barnas alder³⁰.

Kommentar: Vi må ha tilbud til barn i lavinntektsfamilier. Levekår, folkehelse og utdanningsnivå henger sammen. Lavt utdanningsnivå og svake levekår går ofte i arv. Levekår kan og bør arbeides som en integrert del av folkehelsearbeidet.

³⁰ «Én av ti bor trangt», publisert 13.09.2017. ssb.no

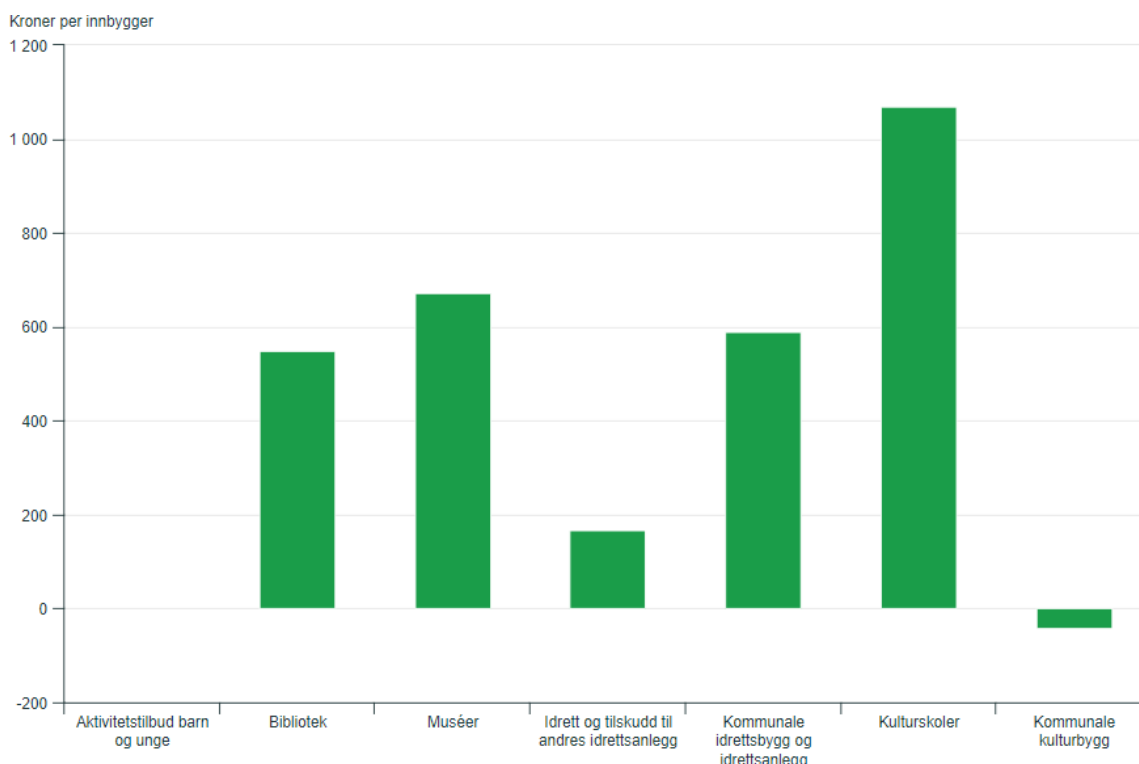
13. Kultur, idrett og friluftsliv

Tilbudet innen kultur og idrett for barn og unge, men også andre aldersgrupper, er meget bra. Kulturen og frivilligheten står sterkt i kommunen vår. Et høyt antall lag og foreninger er spredt over hele kommunen. Frivillighetssentralen, Kulturskolen og ungdomskubbene er viktige kommunale tilbud, med god oppslutning.

Hamsunsenteret og Árran er arenaer for en rekke kulturarrangementer, alt fra teater, konserter, foredrag og filmvisninger. Bygdekinoen har månedlige forestillinger på både Drag og Oppeid, og blant de større kulturarrangementene i kommunen kan nevnes den årlige Mihá kulturfest - Mihá kultuvrraávvudallam, samt Hamsundagene, som finner sted annethvert år. Den gamle losbygda Tranøy helt nord i kommunen huser flere kunstgallerier med utstillinger hver sommer.

Flere idrettslag sørger for mye fysisk aktivitet. Svømming og fotball står spesielt sterkt. Tilbudene omfatter også klatring, hest, vannsport, båtforeninger, skyting, korps, kor, sjakk, historie, røde kors, kystlag, helse, husflid, kunst, poesi, grendehus, sanitetskvinner, bygdekvinner, samiske foreninger, teater og motorsykkel (listen er ikke uttømmende). En ny klatrehall er under etablering på Oppeid. Utendørs tilrettelegging for klatring finnes også. Vi har også flere lokalutvalg, bygdeutvalg, grendelag og velforeninger.

Friluftsliv med turlag, jakt og fiske, fjellturer og bruk av sjøområdene betyr mye. Hamarøy kommune regnes som et paradys for padlere og andre som leter etter «sin egen strand» for å campe ved sjøen. Drag skole gjennomfører grenseturer til riksgrensen mot Sverige.

Hábmer – Hamarøy kommune har netto utgifter til kultursektoren på kr. 3 618 per innbygger, mens Sørfold bruker kr. 4 457, Steigen kr. 1 365, landet eller bruker kr. 2 644 og Nordland fylke anvender kr. 2 875. Søylene ovenfor viser hva vi bruker disse pengene på.

I kommunen har 56,1% av barn i alderen 6-15 år plass på kulturskolen. Dette er spesielt bra og bekrefter hvor sterkt kulturen står i kommunen vår. Det samme tallet for Sørfold er 30,4% og Steigen 38,3%. For fylket er tallet på 13,4%.

Nettodriftsutgiftene til folkebiblioteket per innbygger er kr. 550. I Sørfold er tallet på kr. 444, i Steigen er tallet på kr. 252 og fylket kr. 308. Utlån per innbygger er 3,5 i Hábmer - Hamarøy, Sørfold 1,0, Steigen 0,9 og Nordland fylke 1,7.

Kommentar: Kultur, fysisk aktivitet, lokalt engasjement og frivillighet er et meget godt utgangspunkt for å markedsføre kommunen for tilflyttere, og for å styrke samhold og samarbeid i kommunen.

14. Kulturminner og særskilte tilbud innen historie

Tabellen under viser en oversikt over kommunens museer.

MUSEER ³¹	Besøk 2019	Besøk 2020	Endring
Árran Lulesamisk senter / Árran - julevsáme guovdás ³²	1 050	1 923	83,14%
Hamsunsenteret	18 915	14 818	-21,66%
Knut Hamsun Barndomshjem*	1 275	0	
Hamarøy bygdetun*	1 226	0	

*Hamsuns barndomshjem og Hamarøy bygdetun var i 2020 stengt grunnet korona.

Rørvik gård

Rørvik gård er et komplett gårdsanlegg fra slutten av 1800-tallet og et svært godt eksempel på nordnorsk kystkultur. Gården er et kombinasjonsbruk fra siste halvdel av 1800-tallet, med jordbruk og fiske. Stedet tilbyr opplevelser på en gammel gård for unger, ungdom, voksne, grupper og reiselivsbedrifter, opplæring/guiding, mulighet for kurs, flott turterreng, mulighet for overnatting ute og inne³³.

Korsnes Museum

Korsnes er et gammelt kommunikasjonscenter. Her var det handelssted, telegraf og dampskipsanløp. Det gamle postkontoret er utrolig intakt. Fotografen Magdalene Normann var fra Korsnes, og museet har mange bilder laget av henne. Bygningsmiljøet er fra 17–1900-tallet. Museet ligger svært vakkert til på Korsnes, ca. 6 km fra fergeleiet på Bognes.

Tranøy loshavn og fyr

Tranøy loshavn utgjør et viktig kulturmiljø nord i Hamarøy kommune. Tranøy har sus av fordums storhet, og en vandring mellom de gamle, ærverdige husene gir inntrykk av gammel velstand. Flere av husene er i dag gjort om til kunstgallerier. Vest for Tranøy tettsted ligger Tranøy fyr, som er fredet av Riksantikvaren. Ved Tranøy fyr tilbys det i dag overnatting, servering og ulike aktiviteter og arrangementer.

³¹ Nordlandsmuseets årsmelding 2020

³² Kulturrådet statistikk

³³ Opplev Hamarøy nettside.

Kulturminner

Forskning har vist at kulturminner lønner seg. Folk er villige til å betale mer for å bo i verneverdige bygg eller i nærheten av kulturminner. Riksantikvaren har gjennom flere år arbeidet for å styrke kommunenes arbeid og engasjement på kulturminnefeltet. I KIK-satsingen (Kunnskapsløftet for kulturminneforvaltningen) utarbeider kommuner kulturminneplaner og deltar i ulike kompetansebyggende tiltak, som for eksempel nettverk i regi av fylkeskommunene og/ eller museer.

Riksantikvaren anbefaler kommunene å gjøre arbeidet med kulturminner, kulturmiljøer og landskap til et viktig politisk felt i kommunen blant annet gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Riksantikvaren har gitt tilskudd på 100 000 kroner til kommuner som ønsker å lage kulturminneplan³⁴. Vi har pr. dags dato ikke egen kulturminneplan³⁵.

På kulturminnesok.no finner man 514 objekter som inneholder *vernestatusen fredet, ikke fredet og ulike vernestatus* i kommunen. Kommunen er stor på helleristninger, blant annet på Tømmernes og Leiknes.

Kommentar: Árran lulesamiske senter og Hamsunsenteret er sentra av nasjonal interesse. De har betydning for kommunens identitet og egenart. For reiselivet er disse to institusjonene meget viktige, sammen med andre historiske og naturbaserte objekter og tilbud.

15. Kirker

Det er fem kirker i kommunen; Drag/Helland kirke, Sagfjord kirke, Hamarøy kirke, Tømmernes kirke og Korsnes kirke³⁶. 82,2 % prosent i kommunen er medlem i Den norske kirke, noe som er lik tallene til nabokommunene. 4,3% i kommunen er tilknyttet andre trossamfunn, mens i Sørfold er 2,4% og i Narvik er 6,4% det³⁷.

Drag/Helland kirke har et kirkelig tjenestetilbud for ivaretagelse av lulesamisk kirkeliv, og lulesamisk språk er de siste årene blitt en naturlig del av gudstjenester og kirkelige handlinger³⁸.

Kommentar: Kirkedekningen er meget god.

³⁴ Riksantikvaren strategi for arbeid med kulturarv i kommunen 2019-2022

³⁵ Kommunal Planstrategi Hábméra suohkan / Hamarøy kommune

³⁶ <https://www.hamaroy.kommune.no/kirker>

³⁷ Kostra tall

³⁸ <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-kirkeliv/om-samisk-kirkerad/bakgrunn/lulesamisk-kirkeliv/>

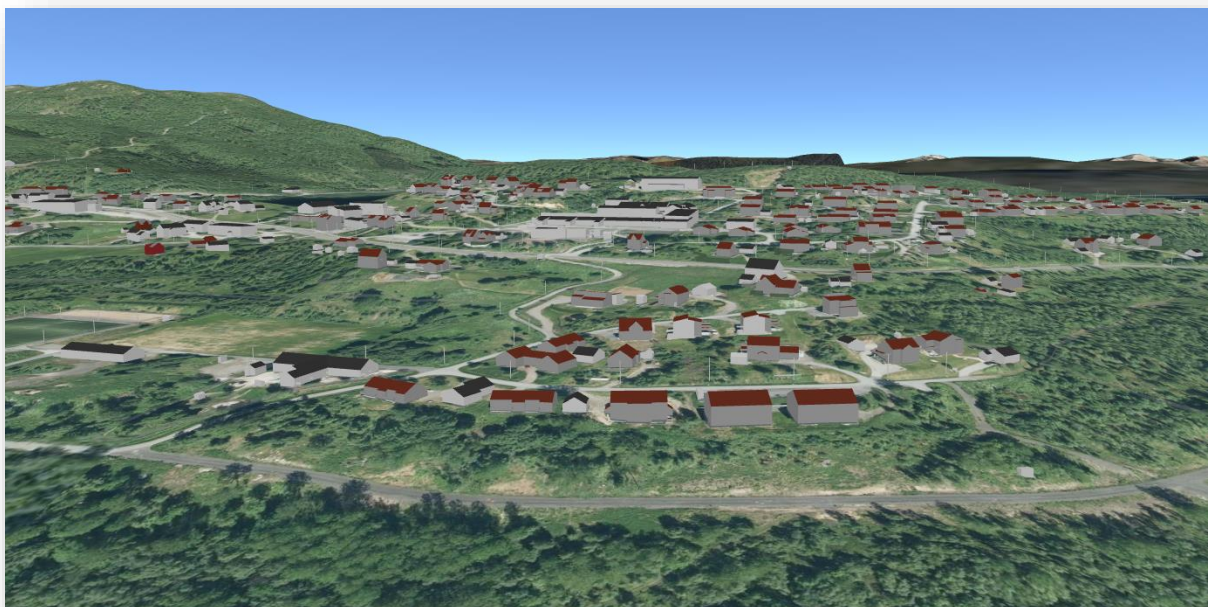
16. Boliger og utviklingen på boligmarkedet

I kommunen er det 1 443 eneboliger og 29 leiligheter³⁹. Som ofte er i distriktskommuner; leilighetsandelen er liten og har ikke fulgt aldersutviklingen i samfunnet. Eldre personer kan på et visst aldersstadium være bedre tjent med å bo i tilpassede leiligheter, i stedet for eneboliger som krever mye fysisk innsats med trappegang, snømåking, hagestell osv.

Kommunen har omsorgsboliger på Drag, Oppeid, Storjord og Innhavet⁴⁰. Det skal også bygges 40 nye omsorgsboliger med oppstart i 2022. 20 av boligene skal bygges på Oppeid og 20 på Drag. Målsettingen var i utgangspunktet å komme i gang med bygging i høst 2021⁴¹.

Ifølge KOSTRA disponerer kommunen 99 boliger, hvorav to ledige (desember 2021).

Kommunen selger byggeklare tomter med vei, vann og avløp for en svært lav pris. Det finnes byggeklare boligtomter på følgende tettsteder: Storjord, Skutvik, Oppeid, Presteid, Ulvsvåg og Innhavet. I tillegg planlegges det kommunale boligtomter på Drag⁴². Bildet under viser en 3D-illustrasjon⁴³ over ledige tomter på Oppeid.

Tall fra 2021 viser at det er 1 267 hytter i kommunen og 13,9 % bor på en landbrukseiendom (tall fra 2020). Til sammenligning har nabokommunen Steigen 543 hytter, mens 27,1 % bor på en landbrukseiendom, i Sørfold er det 565 hytter og 16,9% bor på en landbrukseiendom, og i Narvik er det 3 680 hytter og 4% bor på en landbrukseiendom⁴⁴.

³⁹ Ssb. Kommunefakta

⁴⁰ Hamarøy kommune. Omsorgsboliger

⁴¹ Kommunestyresak 84/21 behandlet den 30.11.2021

⁴² Hamarøy kommune. Ledige tomter

⁴³ Hamarøy kommunes nettside

⁴⁴ Ssb kommunefakta

Per 4. februar 2022 var det seks helårsboliger og tre andre eiendommer for næring og landbruk til salgs på i kommunen og annonsert på www.finn.no. Slike tall svinger mye, og kan uansett ikke brukes som en gyldig indikator på aktiviteten i markedet. Det er likevel verdt å nevne at det ikke ligger nybygg i markedet nå. Det er ett utleieobjekt i markedet og en privat tomt på Finn. Hábmer - Hamarøy kommune har et godt utvalg med tomter til salgs.

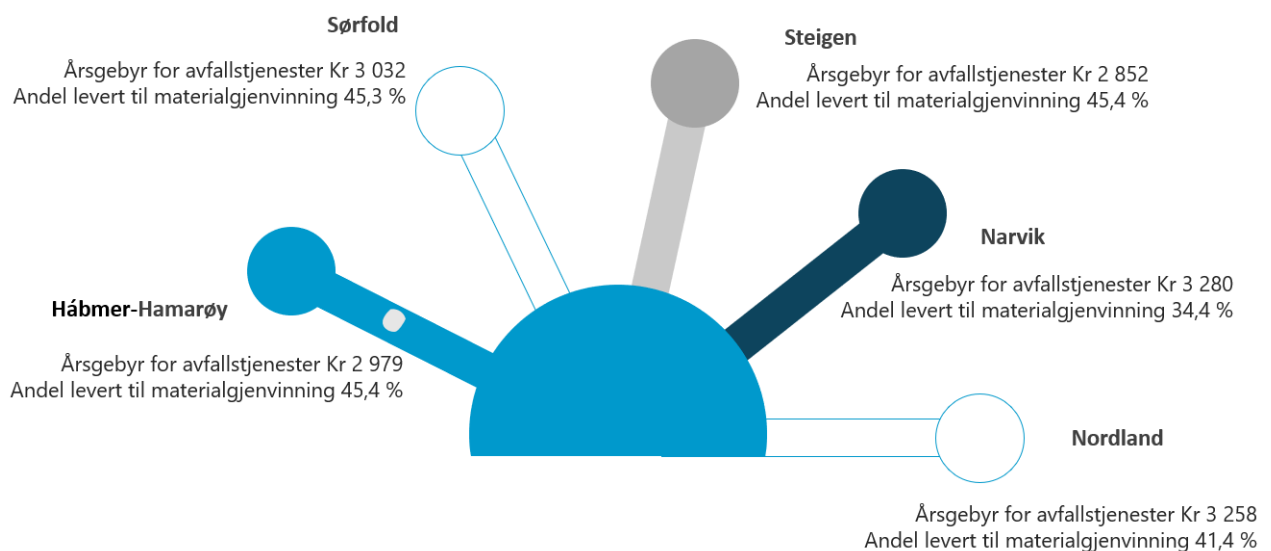
Kommentarer: Leilighetsandelen er meget lav, aldersutviklingen tatt i betraktning. Lavt tilbud av boliger kan hemme tilflytting. Flere leiligheter i de største stedene våre kan fremme både tilflytting og boløsninger som er gunstig for omsorgstjenestene. Den pågående satsingen på 40 nye omsorgsboliger vil få stor betydning. Et litt stille boligmarked er en stor utfordring for samfunnsutviklingen. Kommunen har før godt i bresjen for gode boligløsninger.

17. Avfallsløsninger

Iris Salten IKS er eid av de ni kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer - Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold⁴⁵. Iris Salten IKS sin hovedvirksomhet er innsamling og behandling av avfall. Til å utføre denne tjenesten er det etablert tre datterselskaper; Iris Service AS, Iris Produksjon AS, og Retura Iris AS. Iris har to miljøtorg i kommunen.

To av KOSTRA nøkkeltall for husholdningsavfall i Hábmer – Hamarøy, de tre nabokommunene og Nordland fylkes vises i figuren under.

Nøkkeltall husholdningsavfall 2021

Kommentar: Tilknytningen til Iris Salten IKS kan være en del av forklaringen på høy andel levert til gjenvinning, samt at årsgebyrene er av lavere slag. Sirkulær økonomi er stort internasjonalt og nasjonalt utviklings- og innovasjonsområde. Vi bør gjøre en studie over restressurser som det ikke er en gjenbruksløsning for.

⁴⁵ <https://www.iris-salten.no/>

18. Samfunnssikkerhet, beredskap samt brann og ulykkesvern

Hábmera suohkan – Hamarøy kommune har et lovpålagt ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap i lokalsamfunnet. Dette arbeidet handler om tiltak for å forebygge og være i stand til å ivareta hendelser og situasjoner som truer liv, helse, miljø og viktige samfunnsverdier.

Beredskapsrådet som består av politisk ledelse, administrativ ledelse og eksterne beredskapsaktører i kommunen. Ordføreren leder rådet. Rådets oppgaver er blant annet gi råd til besluttende myndigheter på kommuneplan og ta initiativ til beredskapsforberedelser.

Kriseledelsen består av ordfører (talsperson ved kriser), kommunedirektør, assisterende kommunedirektør, kommunalleder Samfunnsutvikling, kommunalleder Helse og velferd samt kommunalleder Oppvekst. Eksterne beredskapsaktører tiltrer ved behov.

Beredskapskoordinator er kommunens kontaktperson for samfunnssikkerhet og beredskap, og kriseledelsens støttefunksjon. Koordinatorens rolle er å vedlikeholde planverk, helhetlig ROS, iverksetting av øvelser, opplæring samt bruk av CIM (IT støtteverktøy).

Psykososialt kriseteam er en del av kommunens akuttberedskap, og et tverrfaglig kompetanseteam. Det skal sikre og organisere støtte til mennesker og pårørende etter ulykker/krisesituasjoner (*Kilde: Plan for psykososial støtte og omsorg ved kriser 2021*).

Innbyggervarsling skjer gjennom varslingssystemet Varsling 24 for at innbyggere i et definert geografisk område kan varsles om hendelser via SMS. Systemet blir brukt ved eksempelvis vannavstengning, stengte veier, evakuering med videre⁴⁶.

Frivillig beredskap. Kommunen har formelle avtaler med Hamarøy Røde Kors og Sanitetens omsorgsberedskapsgruppe⁴⁷.

Brann

Salten Brann IKS er et brann- og redningsselskap som eies av Saltenkommunene og Værøy. Selskapets hovedkontor ligger i Bodø. Det er stasjoner på Innhavet, Oppeid og Drag. I 2020 var det to bygningsbranner i Hábmer – Hamarøy. Videre har kommunen 0,51 årsverk til beredskap (per 1 000 innbyggere), på nivå med nabokommunene⁴⁸.

Politi

Hábmer – Hamarøy kommune betjenes fra Innhavet politistasjon⁴⁹.

Forsvaret

Hamarøy kommune inngår i Sør-Hålogaland heimevernsdistrikt 14⁵⁰.

Sivilforsvaret

Sivilforsvaret har en fredsinnsettingsgruppe lokalisert til Innhavet. Gruppen innebærer at beredskapsressurser er lagret på stedet, og at personell kan settes inn for å betjene det og løse oppdrag.

Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA)

Vi er med i samarbeidet i IUA Ofoten.

⁴⁶ Hamarøy kommunes nettside.

⁴⁷ Avtalene er omtalt på www.hamaroy.kommune.no.

⁴⁸ KOSTRA Nøkkeltall – Brann og ulykkesvern

⁴⁹ Hamarøy kommunes nettside

⁵⁰ <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-nordland/dokument-fmno/samfunnssikkerhet/tilsynsrapporter/konferanser-beredskap/2016-10-12-u-orientering-beredskapsforum.pdf>

Ambulanseberedskap

Ambulansetjenesten i Nordlandssykehuset HF er under Prehospital klinikk. Enheter på Oppeid og Innhavet dekker kommunen⁵¹.

E6 – nasjonal betydning

E6 gjennom kommunen er en kritisk viktig transportåre, både økonomisk og beredskapsmessig.

Kommentarer: Klimatilpasning er viktig for samfunnssikkerheten.

19. Klima, energi, naturmangfold og miljø

Hamarøy kommune vedtok i 2009 en Energi- og klimaplan for Nord-Salten som ble utarbeidet sammen med Steigen og Tysfjord kommune. Siden dette er det ikke utarbeidet noen ny plan.

I tabellen nedenfor er klimafotavtrykket for hovedkategoriene til kommunen illustrert⁵².

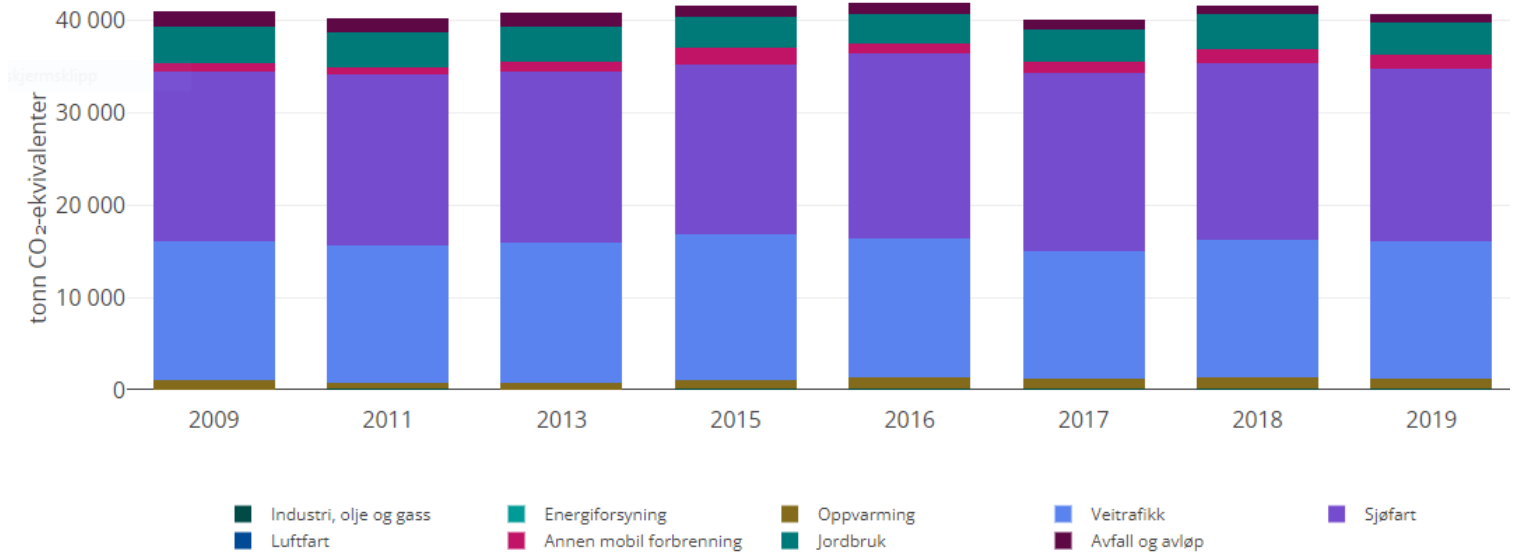
HOVEDGRUPPER	ADMINISTRASJON	BARNEHAGE	GRUNNSKOLE	HELSE & SOSIAL	VAR	ANNET	SUM
FORBRUKSVARER	178	30	57	231	8	104	608
REISE OG TRANSPORT	108	1	148	201	7	22	486
ENERGI	81	36	94	108	85	228	632
BYGG & INFRASTRUKTUR	26	14	17	109	180	304	649
KJØP AV TJENESTER	198	5	60	249	23	130	665
SUM	591	86	376	898	302	787	3040

Tabell 7: Klimafotavtrykk totalt Hamarøy kommune år 2019, fordelt på hovedkategorier. Tall i tonn CO2e

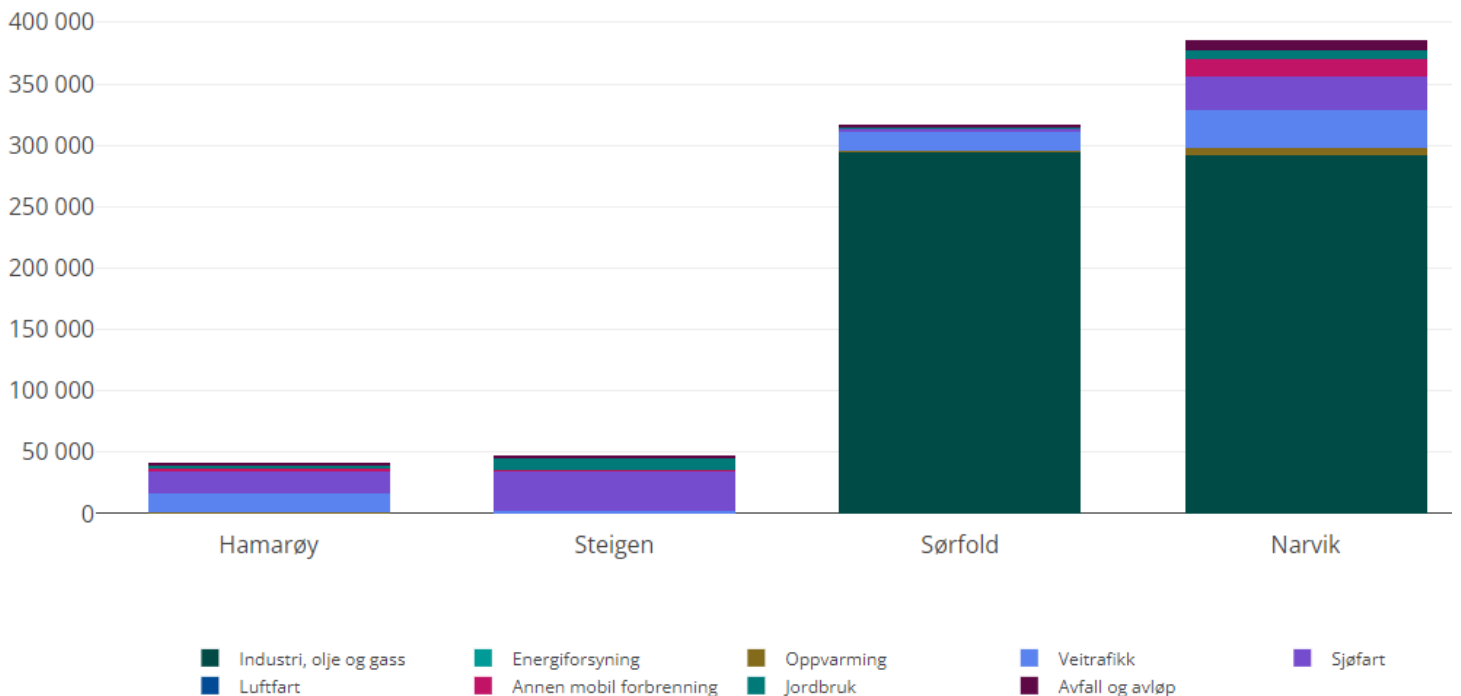
⁵¹ Nordlandssykehuset - ambulansetjenesten

⁵² Klimaregnskap i ni kommuner i Nordland (2019). Asplan Viak

Søylene nedenfor viser fordelingen på utslippene fra 2009-2019 i kommunen. Regnskapet omfatter de direkte, fysiske utslippene som skjer innenfor kommunens geografiske grenser. Sjøfart og veitrafikk forårsaker de største utslippene. I 2019 var tallene 14 844,6 tonn CO₂ ekvivalenter på veitrafikk og 18 636 på sjøfart⁵³.

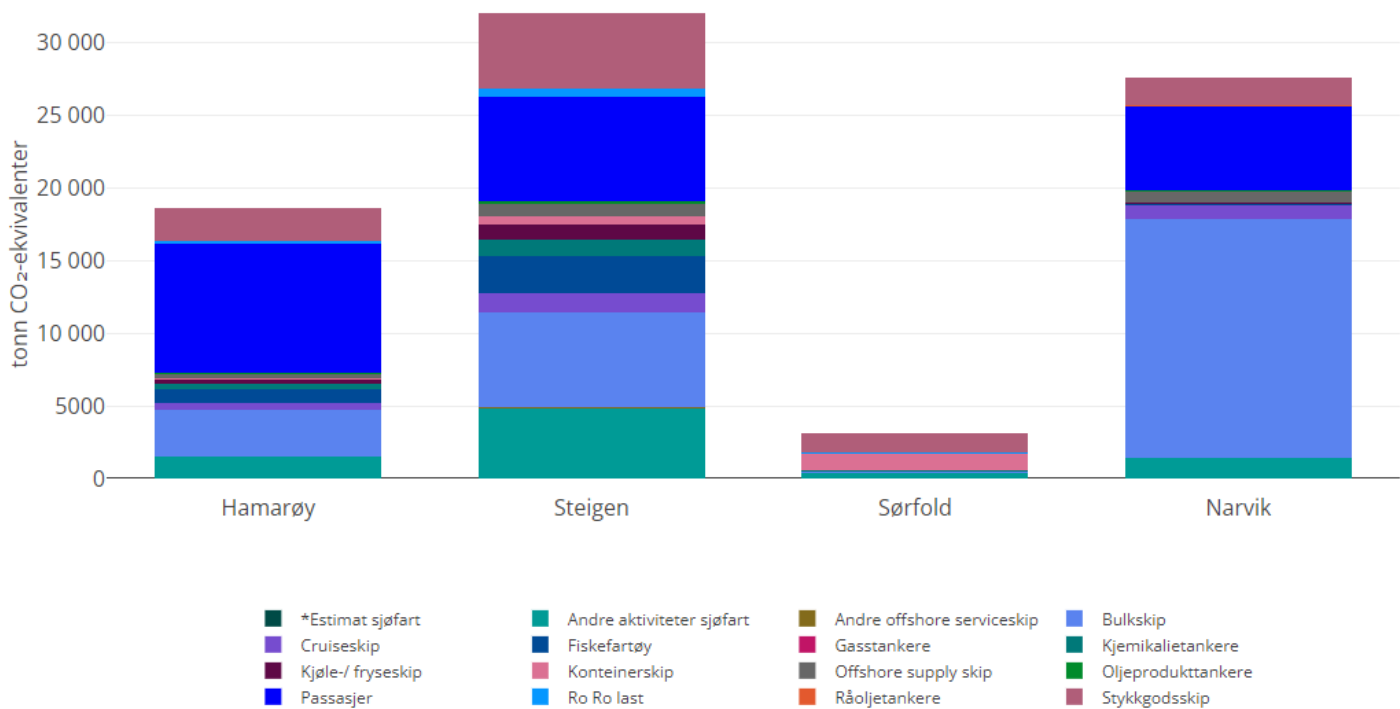

Sammenligner man de fire kommunene ser de totale utslippene slik ut (2019 tall):

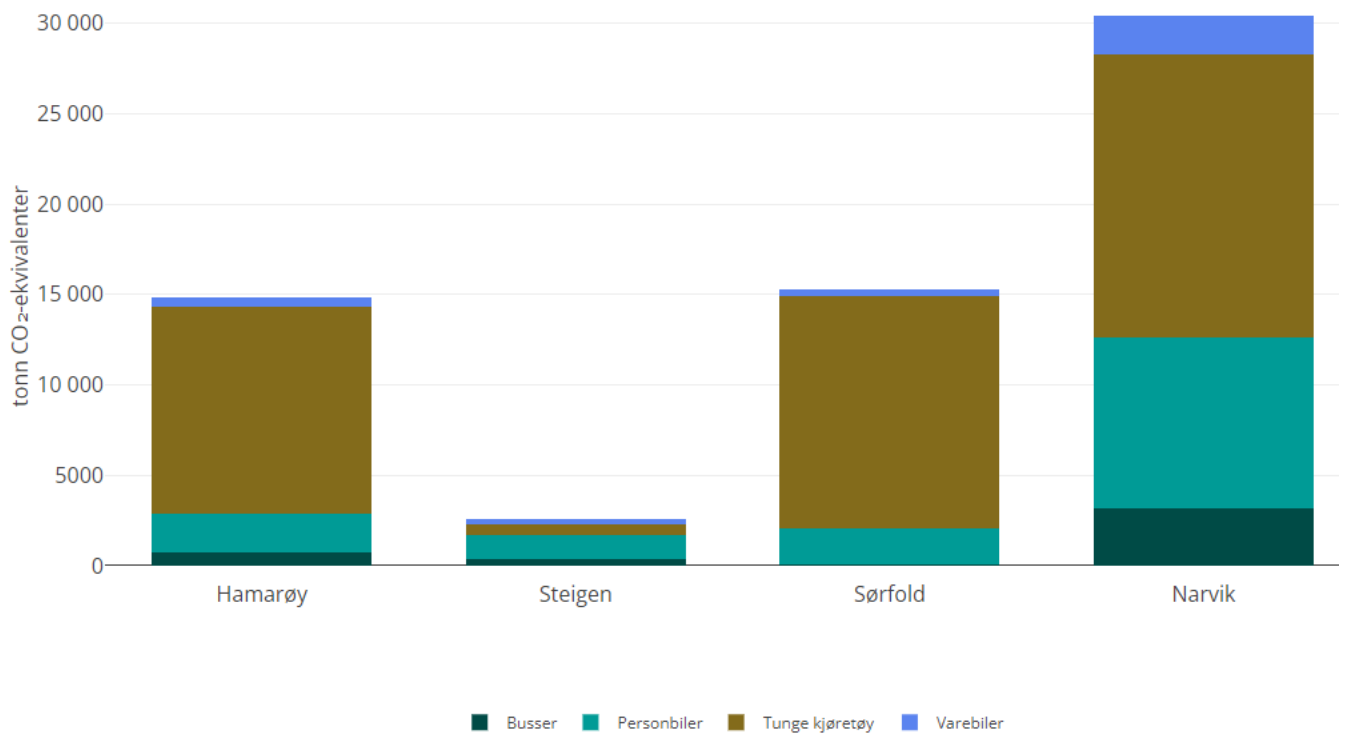

⁵³ Miljødirektoratet

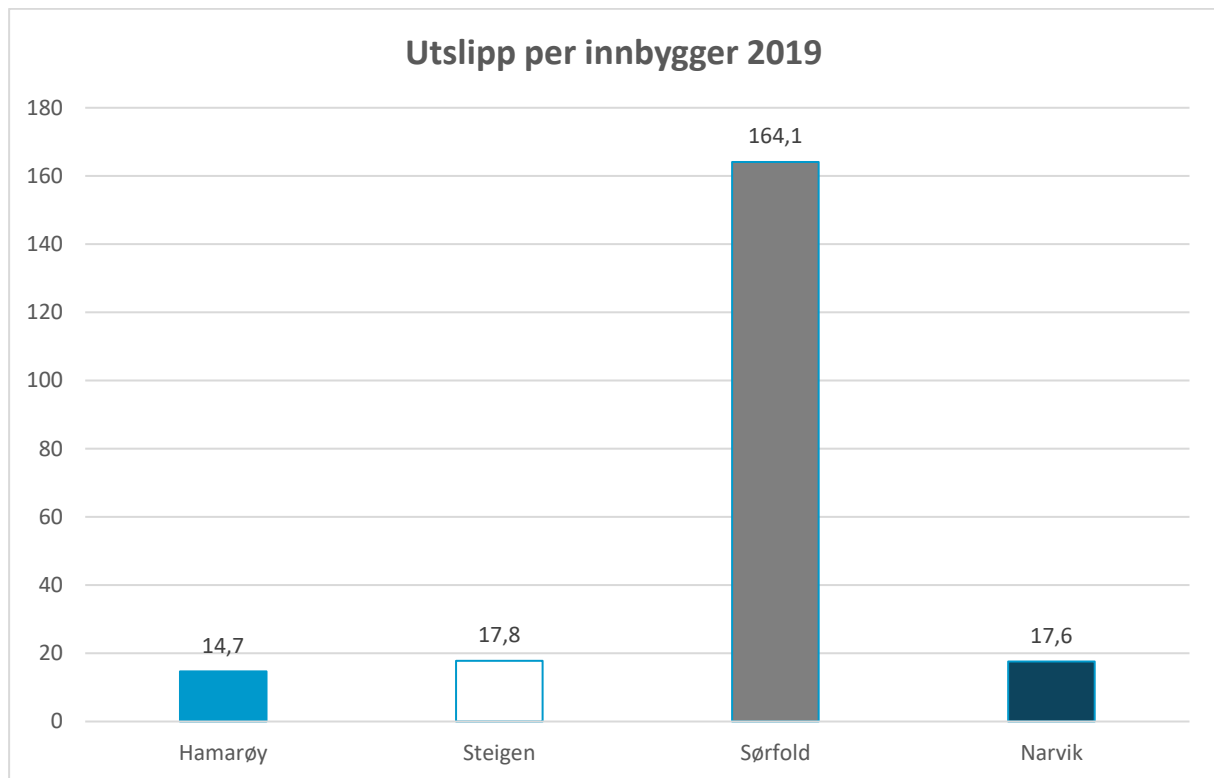
Diagrammet viser under typer utslipp knyttet til sjøfart. For Hábmer – Hamarøy er det den «Passasjer» som har det største utslippet (8 905,5), deretter kommer «Bulkskip» (3 143,4).

Under Veitrafikk viser søylene at kommunen har de største utslippene knyttet til «Tunge kjøretøy» (11 409,2) og «Personbiler» (2 153,5).

Diagrammet under viser utslipp per innbygger (2019). Hábmer - Hamarøy har det laveste utslippet. Grunnen til at Sørfold har svært høye utslipp per innbygger, er industri⁵⁴.

Kommentar: Kommunen har relativt små utslipp pr. person. De store kildene vei og sjøfart er utenfor kommunens handlingsrom å endre, ikke minst fordi det gjelder gjennomgangstrafikk som tilskrives kommunen. Det er uansett viktig at vi gjør vårt for å redusere utslippene.

Verneområder

Kommunen har ti naturreservater som forvaltes av Statsforvalteren i Nordland:

1. Mannfjordbotn naturreservat
2. Steinslandsvatnet
3. Lilandsvatnet
4. Sagvassdalen
5. Trollpollen
6. Kvannskogen
7. Tiltvika
8. Ramnholmen
9. Steinosen/Sjømyrpollen
10. Steinslandsosen

I verneområdene skal hensynet til naturverdiene være førsteprioritet. Hvert verneområde har sin unike verneforskrift⁵⁵.

⁵⁴ Epost svar fra rådgjevar, seksjon for utslippsregnskap og metode (KUM). Mottatt 14.12.2021.

⁵⁵ Statsforvalteren i Nordland. Verneområder og forvaltningsplaner.

Statsforvalteren i Nordland sendte i november 2021 et forslag om fire nye naturreservater i Nordland ut på høring. Kilvasskogen naturreservat i Hamarøy kommune er et av disse forslagene.

Marine verneområder

Det er 15 marine verneområder i Norge, hvorav 5 ligger i Nordland. I 2020 ble *Kaldvågffjorden og Innhavet / Gálldavákvuona ja Sismera Merrasuoddjinguovllo*, Karlsøyfjorden, Nordfjorden og Innervisten marine verneområder vedtatt.

Formålet med *Kaldvågffjorden og Innhavet marine verneområde* er å ta vare på et pollsystem med stor variasjon fra strømrrike sund til sterkt avgrensede dyppoller. De strømrrike sundene er «hot spots» for biologisk mangfold i havet, mens pollene har få arter. På grunn av tersklene skjer det liten utskifting av vann og det er derfor lite oksygen i bunnvatnet. Artene i pollene lever under marginale forhold og er spesielt tilpasset forholdene.

I tillegg har verneområdet viktige gruntvannsområder som grenser til myr og strandenger. De grunne områdene har stor produksjon av krepsdyr og andre små marine organismer som er viktige byttedyr for mange våtmarksfugler, både i hekkeperioden og under trekk⁵⁶.

Ladestasjoner for elbiler

Det er hurtiglademuligheter på Tømmerneset, Innhavet, Storjord og Oppeid. Vi mangler hurtigladermuligheter på Drag og på Ulvsvåg.

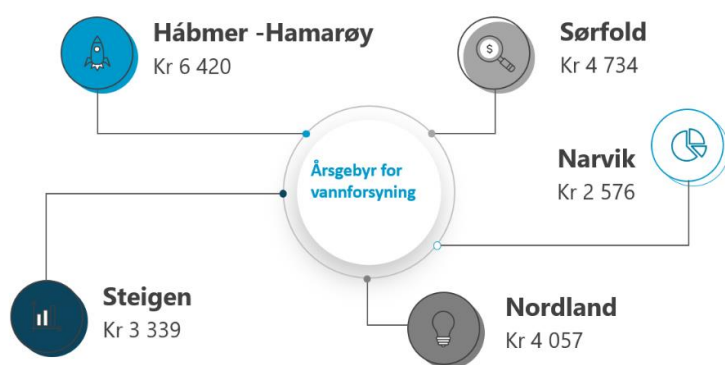
Kommentar: Overgangen til fossilfrie biler pågår for fullt i Norge. Hele kommunen må ha adgang til hurtigladere innenfor rimelig avstand. Det er naturlig å legge til rette for elbillading i sammenheng med handel, reiseliv, fergehavner og trafikknutepunkter.

⁵⁶ Statsforvalteren i Nordland. Marine verneområder.

20. Kraftproduksjon, vannforvaltning og vannforsyning

Kommunen er vertskap for en betydelig energiproduksjon i form av vann- og vindkraft. Vannkraftanleggene ligger i Sørfjorden og Sagvassdalen, mens vindkraftanlegget ligger i Sørfjorden (satt i drift 2020). Kommunen har også vassdrag nær kommunegrensen som brukes til energiproduksjon i Sørfold og Steigen kommuner⁵⁷.

Kommunen har utarbeidet en hovedplan for vann og en for avløp for 2020-2024⁵⁸.

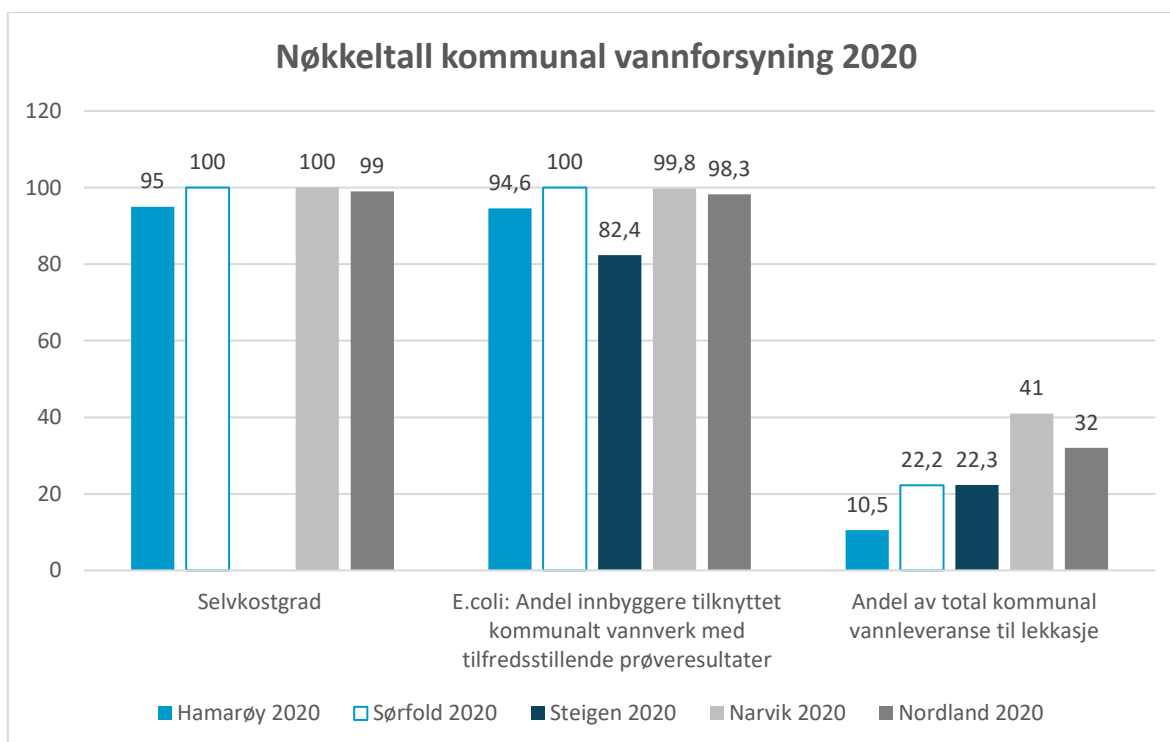

Figuren til venstre viser årsgebyr for vannforsyning (ekskl. moms), sammenlignet med nabokommuner og fylket.

Diagrammet nedenfor viser noen nøkkeltall for kommunal vannforsyning.

Selvkostgrad og prøveresultater er alminnelig gode. Vi har liten

lekkasjeandel. Det er 11 kommunale vannverk og 11 private vannverk i kommunen, samt en del brønner. Vann og avløp er i kontinuerlig utvikling med tanke på næringslivets behov, nye boligfelt m.v. Vi utreder infrastrukturen for avløp på Drag. Vi forbereder en utredning om alternative vannløsninger for Ulsvåg, etter en vannfrysing i 2020.

Kommentar: Ingen

⁵⁷ Kommunal Planstrategi 2020-2025. Håbmera suohkan / Hamarøy kommune.

⁵⁸ Hovedplan for avløp 2020-2024. Utarbeidet av Multiconsult på oppdrag for Hamarøy kommune

21. Eiendomsforvaltning

KOSTRA nøkkeltall for eiendomsforvaltning i kommunen viser at netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede utgifter er 7,4 % i Hábmer - Hamarøy. Det er lavere enn Sørfold 10,7 %, Steigen 8,5 % og Nordland fylke samlet 8,7 %.

Vi har et vedlikeholdsetterslep på kommunale boliger.

Kommentar: Ingen.

22. Landbruk og reindrift

Den viktigste samfunnsoppgaven til norsk landbruk er å sikre nok, trygg og variert mat av god kvalitet⁵⁹.

Hábmera suohkan - Hamarøy kommune er del av ei felles landbruksforvaltning i samarbeid med Steigen kommune. Landbrukssjefen, skogbrukssjefen, og landbrukskontoret ligger i Steigen, mens areal-, fiske- og viltforvaltning for ligger i Hábmer - Hamarøy. Steigen kommune er kilde til detaljene om jordbruk i dette kapitlet.

Tall fra landsbruksdirektoratet ⁶⁰ viser at der er 27 aktive gårdsbruk i Hábmera - Hamarøy kommune, noe som tilsvarer 1,51 % av gårdene i hele Nordland (1 786). Nabokommunene Steigen har 67 aktive gårdsbruk, mens Sørfold har 14 og Narvik 36. Kommunen med flest aktive gårdsbruk i Nordland fylke er Brønnøy med hele 102 stykker.

Nye Hamarøy består av ca. 8000 da jordbruksareal i drift til forproduksjon og innmarksbeite. Landbruket er fremdeles en viktig næring i kommunen som sysselsetter ca. 25 årsverk i jordbruket. Landbruksproduksjonen skaper ringvirkninger for servicebedrifter, tjenesteyting, slakteri, meieri, meieri, lokalmiljøet, kulturlandskapet og ikke minst jordvern ved at matjord blir holdt i hevd.

	2010 Hamarøy + Tysfjord	2020 Nye Hamarøy
Bruk i drift, søknader prod. tilskudd	32	27
Melkebruk i drift	10	4
Produisert melk, mill l	1	0,4
Disponibel melkekvote	1,1	0,5
Slakteleveranse storfe, kg	54258	41324
Slakteleveranse sau/lam kg	54254	45092
Antall bønder med storfe/ammeku	6	9
Antall bønder med sau	15	12

Tabellen viser at produksjon gått ned på alle produksjonsområder de siste åra. Dette er en trend som har vart i mange ti-år. Spesielt innenfor melkeproduksjon. Antall melkeprodusenter er halvert de siste 10 årene. Dette er ikke unikt for kommunen vår. Det er likt over hele landet. En sliter med generasjonskifte på gårdsbruka. Areal på nedlagte

⁵⁹ <https://www.statsforvalteren.no/nb/portal/Landbruk-og-mat/>

⁶⁰ https://www.landbruksdirektoratet.no/filserver/statistikkgrafikk/pt-910_2021_18.html

gårdsbruk har blitt leiejord for andre gårdsbruk, men jord som ligger avsides til med dårlig arrondering er ikke attraktiv, og blir gjerne liggende brakk. Melkeproduksjonen i Hábmera - Hamarøy er nå konsentrert på Finnøya med tre bruk, foruten et mindre i Skillvassbakk.

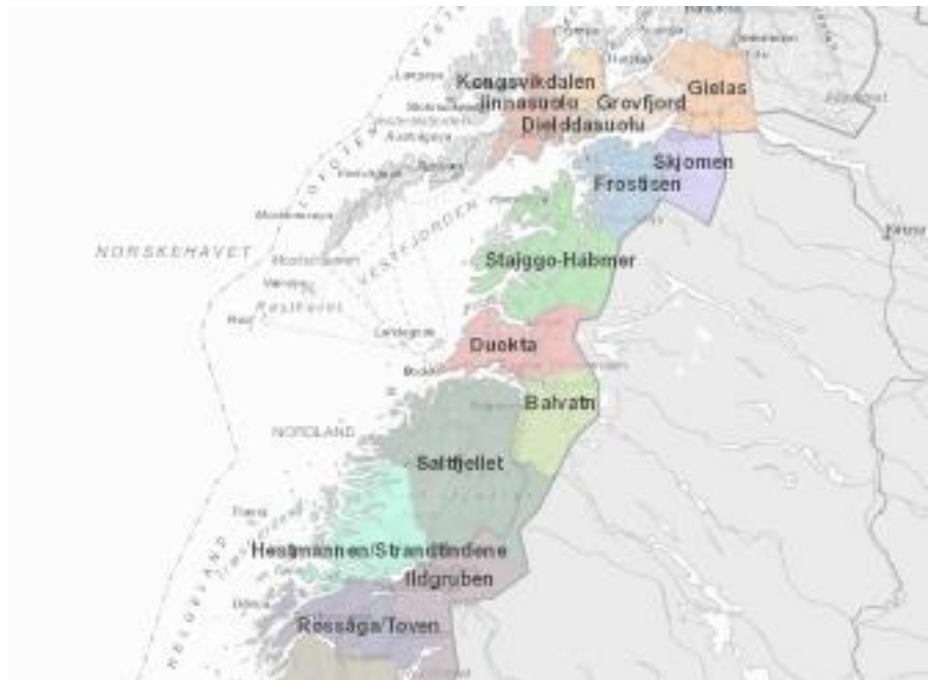
Saueproduksjon har stått sterkt med flere dyktige gårdbrukere og et godt fagmiljø, men også her har det vært en nedgang. Det ble sluppet 1033 søyer og 1738 lam på utmarksbeite i 2021. Sauene beiter i ulike områder. Næringa sliter med rovdyr spesielt i strøka Sagfjorden/Hopen/Veggfjellet. Her var tapstalla på lam mellom 21 og 26 %. Men også ytre Hamarøy har hatt rovdyrproblem de siste åra.

Det ble produsert ca. 41 tonn storfekjøtt og ca. 45 tonn saue/lammekjøtt i 2020. Det er en betydelig mengde. Selv om et ikke er så mange produsenter, så er landbruksnæringa viktig for både lokalt og regionalt. Potensialet for grovforbasert husdyrproduksjon er stort da de naturgitte forhold med hensyn til høstbart areal og beiteressurser i inn- og utmark.

Reindrift

Nær 140 av landets kommuner har reindrift, på et areal som utgjør cirka 40 % av landarealet i Norge⁶¹.

Kartet til venstre viser at det er reinbeitedistrikt 27 *Stájggo Hábmer* som driver reindrift i området.

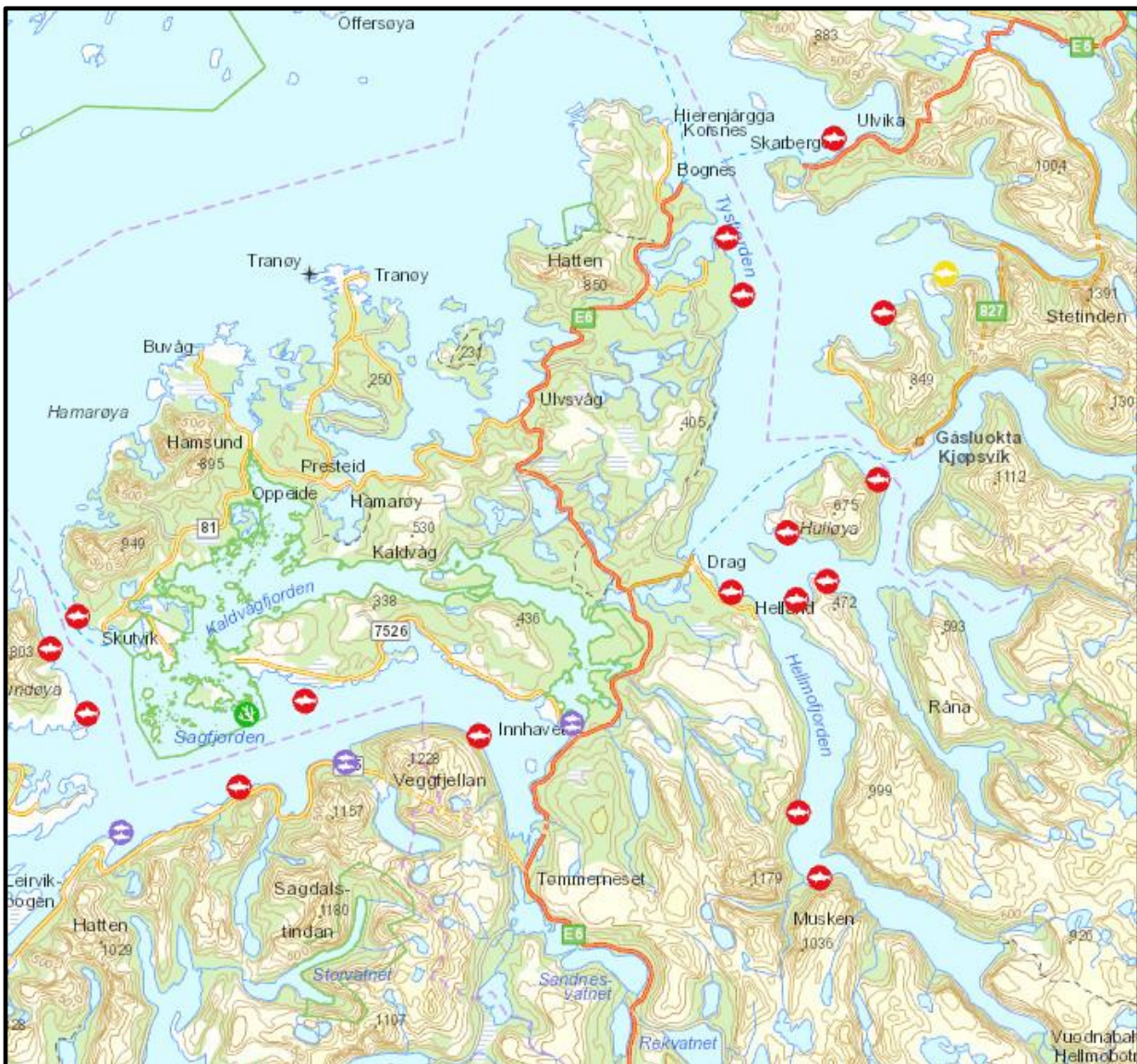
Kommentar: Landbruk er en vekstmulighet, men vil forandre delaktighet og engasjement fra de aktive brukenes side. Reindriften har betydning for arealstrategiene.

⁶¹ <https://www.statsforvalteren.no/nb/portal/Landbruk-og-mat/Reindrift/>

23. Sjømat

Kommunen har en kystfiskeflåte, og kommunale fiskerihavner i Korsvik og Skutvik. Aktiviteten er en liten skala og spredt, men utgjør en viktig utviklingsmulighet.

Akvakulturnæringen står for mye av aktiviteten til sjøs med 12 produksjonslokaliteter (se kartet nedenfor) for laks og ørret og en lokalitet for makroalger (Sagfjorden). Spesielt Tysfjorden er godt utnyttet til akvakultur. I tillegg er det et nytt settefiskanlegg på land på Innhavet. Inntektene fra Havbruksfondet i Hábmer-Hamarøy var på over MNOK 13 i 2021⁶².

Nordlaks har 13 fast ansatte forbundet med sin oppdrettsvirksomhet i Tysfjord. Ellingsen Seafood har 15 ansatte i Tysfjord. Nordlaks Smolt AS har 45 fast ansatte, hvorav 5 arbeider ved Nordlaks Smolt sitt settefiskanlegg i Nusfjord (Vågan kommune). Øvrige 40 arbeider på anleggene i Mørsvåg og på Innhavet. Cermaq har ca. 15 ansatte ved sine lokaliteter i Horsvågen og Veggfjellet. Den direkte sysselsettingen i Havbruksnæringen i kommunen utgjør dermed rundt 85 personer og en svært viktig næring for kommunen.

⁶² Fiskeridirektoratet

Ellingsen Seafood (Tysfjorden), Cermaq (Sagfjorden) og Nordlaks (Tysfjorden) har akvakulturanlegg i kommunen⁶³. Ellingsen Seafood, Nordlaks og Cermaq driver oppdrett av atlantisk laks og regnbueørret i i dag. Ellingsen Seafood har samarbeid med Europharma om FOU-konsesjoner (forskning og utvikling) som driftes på noen av deres lokaliteter i Tysfjorden. Cermaq og Nordlaks benytter lokaliteter i Tysfjorden og Sagfjorden til produksjon av stamfisk med tillatelser eid av Nordnorsk Stamfisk AS. Nordnorsk stamfisk er et selskap eid av flere nordnorske oppdrettere, og står for produksjonen av stamfisk til avlsprogrammet til Aquagen i Steigen. Herfra kommer rognen til settefiskanleggene til flere oppdrettere i Nord-Norge. Tabellen under viser 11 lokaliteter for oppdrett av atlantisk laks og regnbueørret (2019).

Område	Lokalitetsnavn	Selskap	Kapasitet (tonn)
Tysfjord	Bjørkvik	Ellingsen	3600
Tysfjord	Forsåstorvika	Nordlaks	6240
Tysfjord	Hulløyhamn Ø	Nordlaks	3120
Tysfjord	Josommarset	Ellingsen	3120
Tysfjord	Risvik	Nordlaks	3120
Tysfjord	Salaluokta	Ellingsen	3120
Tysfjord	Signaluokta	Ellingsen	1560
Tysfjord	Stormneset	Nordlaks	3120
Tysfjord	Tjajneluokta	Ellingsen	3120
Hamarøy	Horsvågen	Cermaq	2340
Hamarøy	Veggfjell	Cermaq	4680

Nordlaks' nye settefiskanlegg på Innhavet er eneste for produksjon av settefisk i kommunen. Anlegget er blant verdens største og vil produsere settefisk hovedsakelig til Nordlaks sine lokaliteter. Anlegget har tillatelse til å produsere inntil 2400 tonn fisk per år. Tabellen under viser lokaliteter for produksjon av torsk.

Område	Lokalitetsnavn	Selskap	Kapasitet (tonn)	Type
Tysfjord	Tømmervik S	Nordlaks	2340	Kommersiell matfisk
Tysfjord	Mulbukt	Tysfjord Marine Farm AS	1560	Fangstbasert akvakultur

Kommentar: Sjømatnæringen er meget viktig for kommunen vår.

24. Plan, byggesak og miljø

Kommunen behandlet 42 byggesaker i 2020. 19 saker av disse ble behandlet med 3 ukers frist. To reguleringsplaner vedtatt i 2020.

Kommentar: Ingen.

⁶³ Kommunal Planstrategi 2020-2025. Hábméra suohkan – Hamarøy kommune

25. Regnskap og kommunal økonomi

Hábmer suohkan (lulesamisk) – Hamarøy kommune tilhører KOSTRA gruppe 6. Gruppen er definert som kommuner med 2 000 – 9 999 innbyggere, middels bundne kostnader og høye, frie disponible inntekter per innbygger.

I tabellen under vises en oversikt over de finansielle nøkkeltallene for kommuneøkonomien i Hábmmer - Hamarøy og nabokommunene. Vi har det beste driftsresultatet av de kommunene, tett etterfulgt av Sørfold. Samtidig har Narvik lavere utgifter og inntekter per innbygger enn de øvrige kommunene.

Finansielle nøkkeltall 2020 ⁶⁴	Hábmer - Hamarøy	Sørfold	Steigen	Narvik
Kommunen driftsutgifter/innbygger	Kr. 140 831	Kr. 148 976	Kr. 123 361	Kr. 104 616
Kommunen driftsinntekter/innbygger	Kr. 150 489	Kr. 157 490	Kr. 126 676	Kr. 101 613
Driftsresultat	6%	5,4%	3,6%	- 2,1%
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	52,4%	65,5 %	102,2 %	120,4 %
Frie inntekter pr innbygger	81 987	69 465	74 900	62 138

Tabellen under viser en oversikt over utgifter for ulike områder (2020). For Hábmmer - Hamarøy er utgiftene til administrasjonen og barnevern noe høyere enn de andre tre kommunene. Barnevernet er nå interkommunalt samarbeid med Bodø kommune.

Utgifter etter utvalgt område 2020	Hábmer - Hamarøy	Sørfold	Steigen	Narvik
Sosialsektoren samlet	3,4%	1,8%	3,9%	3,2%
Barnevern	4,9%	1,4%	4,7%	2,6%
Vann, avløp, renovasjon og avfall	3,6%	3,4%	3,6%	5,3%
Administrasjon, kommune	10%	8,7%	8,9%	7,1%
Kultursektoren, kommune	3,1%	3,3%	1,9%	3,1%
Barnehage	6,2%	7%	7,4%	9,2%
Grunnskole	15%	19%	17,8%	14,3%
Helse og omsorg	36,1%	34,2%	35,9%	37,6%

Hábmer - Hamarøy er inntil videre oppført i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Vi er dermed underlagt statlig kontroll med årsbudsjettet, låneopptak og langsiktige leieavtaler⁶⁵.

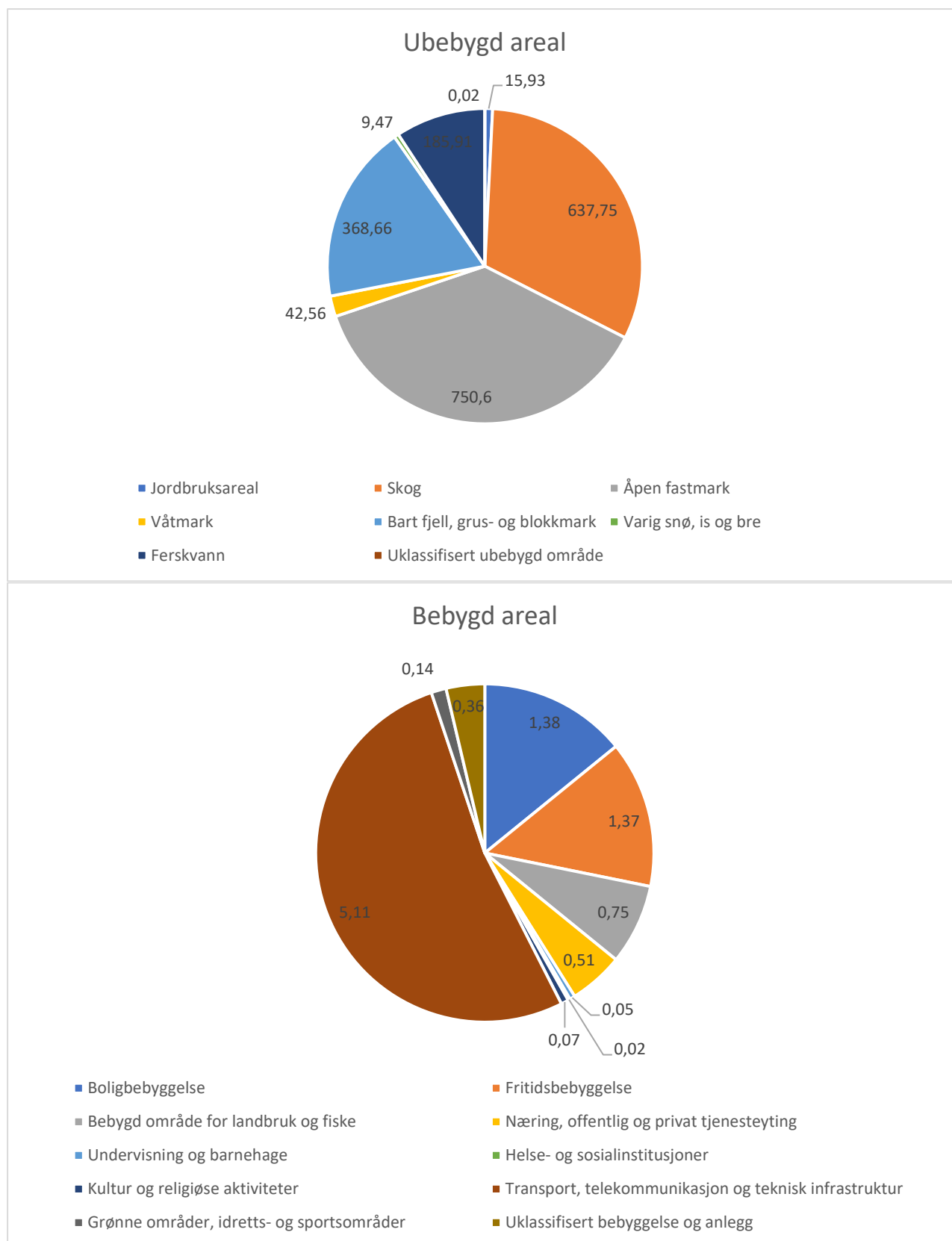
Kommentar: Kommunens inntektsgrunnlag er meget godt. De økonomiske utfordringene våre kan være kortsiktige, gitt at de riktige grepene tas. Kommunal økonomi bør være et gjennomgående perspektiv i samfunnsdelen for å øke den kommunale handlefriheten på sikt, og styrke den ellers gunstige økonomiske situasjonen vi er i fordi vi har høye inntekter.

⁶⁴ Statistisk sentralbyrå kommunal fakta

⁶⁵ Kommuner som er registrert i registeret. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 15.11.2021

26. Areal og infrastruktur

Kommunens totale areal er 2 020,45 (2021). Diagrammene viser bebygd og ubebygd areal⁶⁶.

⁶⁶ <https://www.ssb.no/kommuneareal/habmer-hamaroy>

Infrastruktur

Definisjon på infrastruktur er *Nett av faste anlegg som er grunnlaget for virksomhet. Brukes ofte om veier, havner, flyplasser, ledningsnett med mer, som betjener næringslivet og husholdningene i et land eller område*⁶⁷.

Bredbånd

Trollfjord bredbånd leverer fiberbredbånd i alle tettstedene i kommunen, og tilbyr radiobredbånd de fleste steder uten fiber⁶⁸. Bredbåndssituasjonen regnes som meget god.

Havner og havnetjenester

Kommunen har egen havnesjef / leder for eiendom og kommunalteknikk. Hamarøy havn er en enhet i Hamarøy kommune. Havnene er digitalt overvåket⁶⁹.

Hábmer - Hamarøy har 799 km² hav/sjø, cirka 25 kaier og brygger, èn ISPS-terminal, fire fergesamband, to hurtigbåtsamband og generelt høy aktivitet til sjøs. Havnene våre betjener både nasjonal og regional transport, offentlige tjenester, industri, fiskeriene, sjømatnæringene, reiselivet samt fritidsbruk. For tiden pågår utbygginger som skal muliggjøre overgang til elektrisk drevne ferger for sambandene som har Bognes som en av havnene.

På neste side følger en oversikt over 25 kaianlegg i Hamarøy pr. august 2020. Det er mange kaianlegg i kommunen, både statlige (f.eks. fergekaiene på Bognes og Drag), fylkeskommunale (fergekai og hurtigbåtkai i Skutvik), kommunale og private. Detaljerte data for anleggene mangler foreløpig⁷⁰.

Spesielt om Drag industrikai

Drag industrikai driftes av Tysfjord ASVO for kommunen. Dagens havn på Drag kan ta imot bulkskip med deplasement på 7000 tonn, lengde på 113 meter, bredde 16 meter og dybde på 7,5 meter. Havneområdet mangler imidlertid lagerareal til å håndtere logistikken til større skipsanløp. Kommunestyret vedtok derfor i desember 2020 å investere 11 millioner kroner i å utvide og oppgradere havneområdet. Intensjonen er å etablere en containerhavn på drag, som også vil bidra til å flytte gods fra vei til sjø med tilhørende miljømessig gevinst. Tiltaket vil også ha betydning for trafikksikkerheten og tryggere transport av farlig gods.

Sametinget har støttet prosjektet økonomisk. Tilskuddet er gitt fra ordningen tilskudd til regionalutviklingsprosjekter. En av prioriteringene for denne ordningen er å fremme samisk samfunnsnivå i de fylkeskommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med⁷¹. Arbeidene på Drag vil starte så snart kommunen har fått tilgang til arealet det skal bygges på⁷².

Kommentar: Havnene og havneutviklingen er et viktig fortrinn i nærings- og samfunnsutviklingen.

⁶⁷ Store norske leksikon

⁶⁸ <https://trollfjord.no/bredband/dekningskart/>

⁶⁹ <https://www.hamaroy.kommune.no/havner-i-hamaroey.511376.no.html>

⁷⁰ Havneorganisering Hamarøy kommune. Rapport utarbeidet av Transportutvikling AS. Oppdragsperiode: april-august 2020.

⁷¹ <https://sametinget.no/aktuelt/sametinget-stotter-utbygging-av-containerhavn-pa-drag.15260.aspx>

⁷² <https://www.tysfjordasvo.no/drag-kommunale-kai-industrikai/>

Kommune (tidl)	Navn på kai	Beliggenhet	Type kai	Type trafikk	Kaieier
Hamarøy	Finnøy kai	Finnøy	Tilfeldig bruk	Ikke kjent	Kommunen
Hamarøy	Innhavet kai	Innhavet	Betong	Smolt	Privat
Hamarøy	Presteid kai	Presteid	Tre	Asfalt og grus	Kommunen
Hamarøy	Skutvik allmenningskai	Skutvik	Betong	Fisk	Staten
Hamarøy	Skutvik fergekai	Skutvik	Betong	Kjøretøy	Nordland FK
Hamarøy	Skutvik flytebrygge	Skutvik	Plast	Laks	Privat
Hamarøy	Skutvik passasjerkai	Skutvik	Tre	Passasjerer/smågoods	Kommunen
Hamarøy	Tranøy brygge	Tranøy	Tre/betong	Grus	Privat
Hamarøy	Tranøy loskai	Tranøy	Flytebrygge	Los	Stat/kommune
Tysfjord	Bognes fergekai	Bognes-E6	Fergekai - riksveg	Kjøretøy	Staten
Tysfjord	Drag fergekai	Drag RV-827	Fergekai - riksveg	Kjøretøy	Staten
Tysfjord	Drag industrikai	Drag RV-827	Industrikai	Industri	Kommunen
Tysfjord	Hellandsberg havn	Hellandsberg	Småbåthavn og molo	Ikke gods	Privat
Tysfjord	Hellemobotn brygge 1	Hellemobotn	Mindre båter	Frtidsfartøy	Privat
Tysfjord	Hellemobotn brygge 2	Hellemobotn	Mindre båter	Frtidsfartøy	Privat
Tysfjord	Hellemobotn kai	Hellemobotn	Lokalbåtkai	Passasjerer/smågoods	Privat
Tysfjord	Hulløyhamn kai	Hulløya	Lokalbåtkai	Passasjerer/smågoods	Privat
Tysfjord	Jakobsen-kaia	Korsnes	Liggekai for kystfiske		Privat
Tysfjord	Taste of North	Korsnes	Fiskerikai	Fisk	Privat
Tysfjord	Kjervika kai	Kjervika	Lokalbåtkai	Passasjerer/smågoods	Privat
Tysfjord	Korsnes almenningkai	Korsnes	Liggekai for kystfiske	-	Nordland FK
Tysfjord	Korsnes båtforening	Korsnes	Flyteanlegg	Småbåter	Privat
Tysfjord	Drag lokalbåtkai	Drag RV-827	Lokalbåt m.v.	Lokalbåt, mest passasjer	Privat
Tysfjord	Musken kai	Musken	Lokalbåtkai	Passasjerer/smågoods	Kommunen
Tysfjord	Rødbrygga	Korsnes			?

Tabell: Havneoversikt (2020)

27. Samferdsel og trafikksikkerhet

Reis Nordland er merkevaren som Nordland fylkeskommune benytter for kollektiv transport i fylket. Reis Nordland jobber for at fylkets innbyggere og næringsliv skal ha et godt, hensiktsmessig og miljøvennlig transporttilbud. De har ansvar for alle fergene i Nordland, bortsett fra to som Statens Vegvesen er ansvarlig for; (1) Bognes - Lødingen og (2) Bodø - Moskenes/Værøy/Røst.

Reise til/fra Hábmer - Hamarøy:

- Man kan benytte seg av Bodø lufthavn, Harstad/Narvik lufthavn Evenes og Svolvær lufthavn når man skal reise til/fra Hábmer - Hamarøy.
- Fra Bodø går det daglig hurtigbåt (2 t 20 min) eller buss (3 t 50 min). Tre ganger per uke går det direkte buss fra Oppeid via Drag til Bodø (ca. 3 t 30 min). Med bil tar turen cirka 3 timer (Oppeid-Bodø).
- Fra Evenes tar kjøreturen ca. 2 timer og 40 minutter. Det er mulig å ta buss som tar ca. 4 timer inkludert ferge.
- Fra Svolvær går det hurtigbåt (1 t) og sommerferge (2 t).
- Man kan også ta tog til Fauske eller Narvik. Fra Fauske går det buss (2 t 25 min) til Hábmer - Hamarøy. Fra Narvik tar bussen nesten 3 timer inkludert ferge.
- I Tysfjordbassenget går det daglig hurtigbåt mellom Drag, Musken og Kjøpsvik (Narvik kommune). Hurtigbåten betjener tidvis også Hellmobotn.

Kostra nøkkeltall for samferdsel vises i tabellen under. Sammenligningene med andre kommuner må leses med varsomhet fordi bosettingsmønster, geografiske/topografiske forhold og andre naturgitte forhold kan påvirke nøkkeltallene.

Nøkkeltall	Hábmer - Hamarøy	Sørfold	Steigen
Andel km som er tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for av alle kommunale veier	8,1%	0%	1,3%
Andel kommunale veier og gater med belysning av alle kommunale veier og gater	33,8%	76,8%	20%
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke	83,8%	26,2%	86,3%
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	2 564	4 532	2 425
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr)	93 581	133 323	78 388

Kommentar: Ingen.

28. Næringsliv, arbeidsliv, sysselsetting og pendling

Største private arbeidsgiver i kommunen er kvartsforedlingsfabrikken The Quartz Corp på Drag. Vi har også betydelig produksjon av fornybar energi i kommunen.

Næringsutvikling ligger under avdelingen for samfunnsutvikling i kommuneadministrasjonen. Kommunen har et kraftfond (tidligere kultur- og næringsfond) hvor det tildes midler to ganger årlig.

Nøkkeltall for næringslivet i Hábmer - Hamarøy kommune 2020 ⁷³.

	Hábmer - Hamarøy	Fylkesgjennomsnitt	Landsgjennomsnitt
Næringsvariasjon*	0,9052	0,9012	0,9585
Inntektsnivå	413 300	439 242	466 400
Privat sysselsetting	58%	62,3%	68%
Kommunens kjøpt av private tjenester som andel av driftsutgifter	7,3 %	6,4 %	10 %
Nyregistrering ⁷⁴	21	1 540 (ikke gjennomsnitt)	
Konkurs/Tvangsavvikling ⁷⁵	4	Over 5 000 (ikke gjennomsnitt)	

*Næringsvariasjon = Målt ved 1 minus summen av kvadrerte næringsandeler (andel ansatte i enkelt næringer) for samtlige næringer i en kommune/fylke. Lave verdier indikerer at næringslivet i kommunen/fylket er avhengig av få bedrifter eller næringer. Dersom alle arbeider i en næring, vil indikatoren være lik null. Desto flere næringer og jevnere sysselsetting, desto lavere er summen av kvadrerte næringsandeler, og desto høyere er indikatoren.

Næringsvariasjonen er som fylkets, og noe lavere enn landsbasis. Inntektsnivået er lavere hos oss. Privat sysselsetting er lavere enn fylkets. Vi kjøper noe mer private tjenester enn fylkesgjennomsnittet. Figuren under viser organisasjoner som jobber for å fremme næringslivet i kommunen vår.

Kommentar: Vi har et godt regionalt nettverk for næringsutvikling.

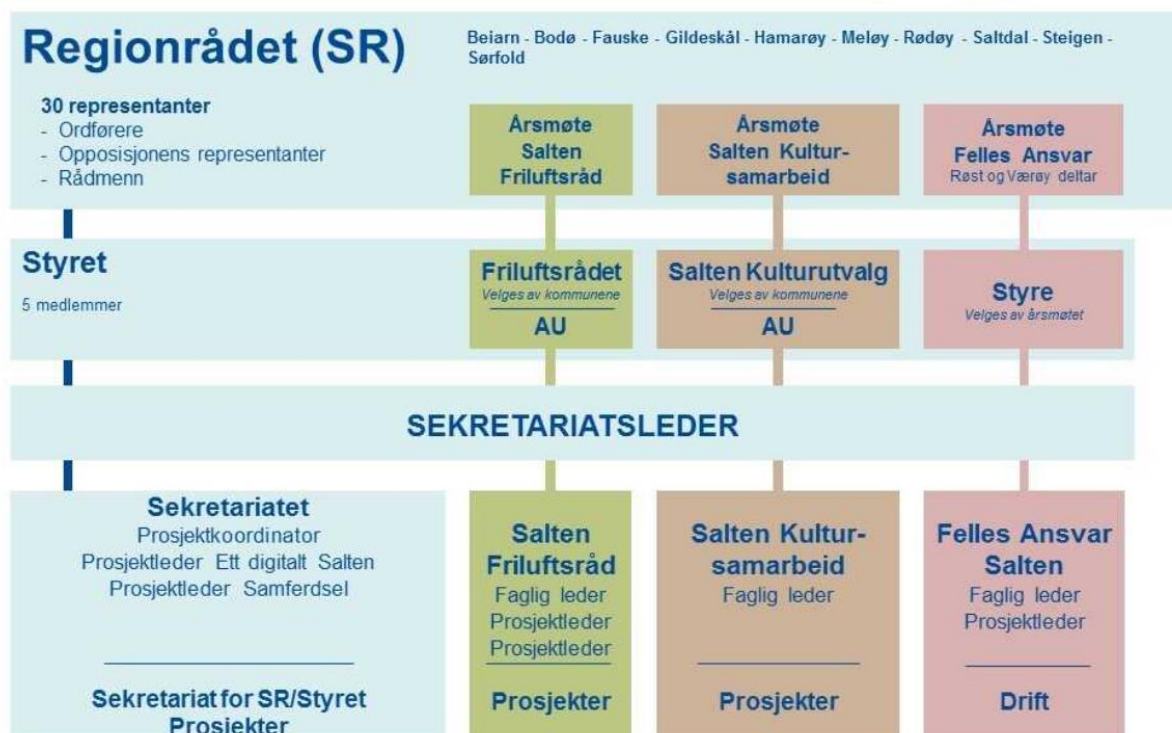
⁷³ <https://www.nho.no/tema/offentlig-sektor-og-naeringslivet/kommune-nm/>

⁷⁴ Brønnøysundregistrene – Kunngjøring: <https://w2.brreg.no/kunngjoring/>

⁷⁵ Brønnøysundregistrene – Kunngjøring: <https://w2.brreg.no/kunngjoring/>

Salten regionråd er organisert som følger ⁷⁶:

ORGANISASJON SALTEN REGIONRÅD

Regionrådet består av ordfører og en fra opposisjonen i hver kommune (Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Håbmer - Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold). Styret har 5 medlemmer som velges blant de som har møterett. Sekretariatet har 2 faste ansatte. Salten Friluftsråd, Salten Kultursamarbeid og Felles Ansvar i Salten er etablert som permanente tiltak under regionrådet.

Andre organisasjonene som bidrar innen næring:

Organisasjon ⁷⁷	Hva den gjør:
Hamarøy næringsforening ⁷⁸	Har hovedfokus på næringslivets rammebetingelser og bidrar til utvikling og samhandling i næringslivet i kommunen. Næringsforeningen er en frittstående og uavhengig organisasjon, basert på formelt medlemskap.
Salten næringsnettverk	Nettverkssamlinger mellom næringssejere i Salten. Kostnad er tidsbruk.
Start opp Salten	Tilbud om samlingsbasert kursing av gründere. Kostnad er 10 000,- pr. år. pluss tidsbruk.
Visit Bodø/ Salten/Narvik	Markedsføring og kompetanseheving innenfor reiselivssektoren.

⁷⁶ <https://salten.no/Organisering>

⁷⁷ DELPROSJEKT 10.2.4 PLAN FOR NÆRING

⁷⁸ hamaroy-nf.no

Arbeidsliv og sysselsetting

Oversikt over nøkkeltall arbeidsmarkedet⁷⁹.

	Hábmer - Hamarøy	Fylkesgjennomsnitt	Landsgjennomsnitt
Sysselsettingandel	74,8	71,3	75,4
Sykefravær	4,7 %	6,1 %	5,3 %
Uføre	10,1 %	9,1 %	6,7 %
Arbeidsledige	3,2 %	3,2 %	4,1 %

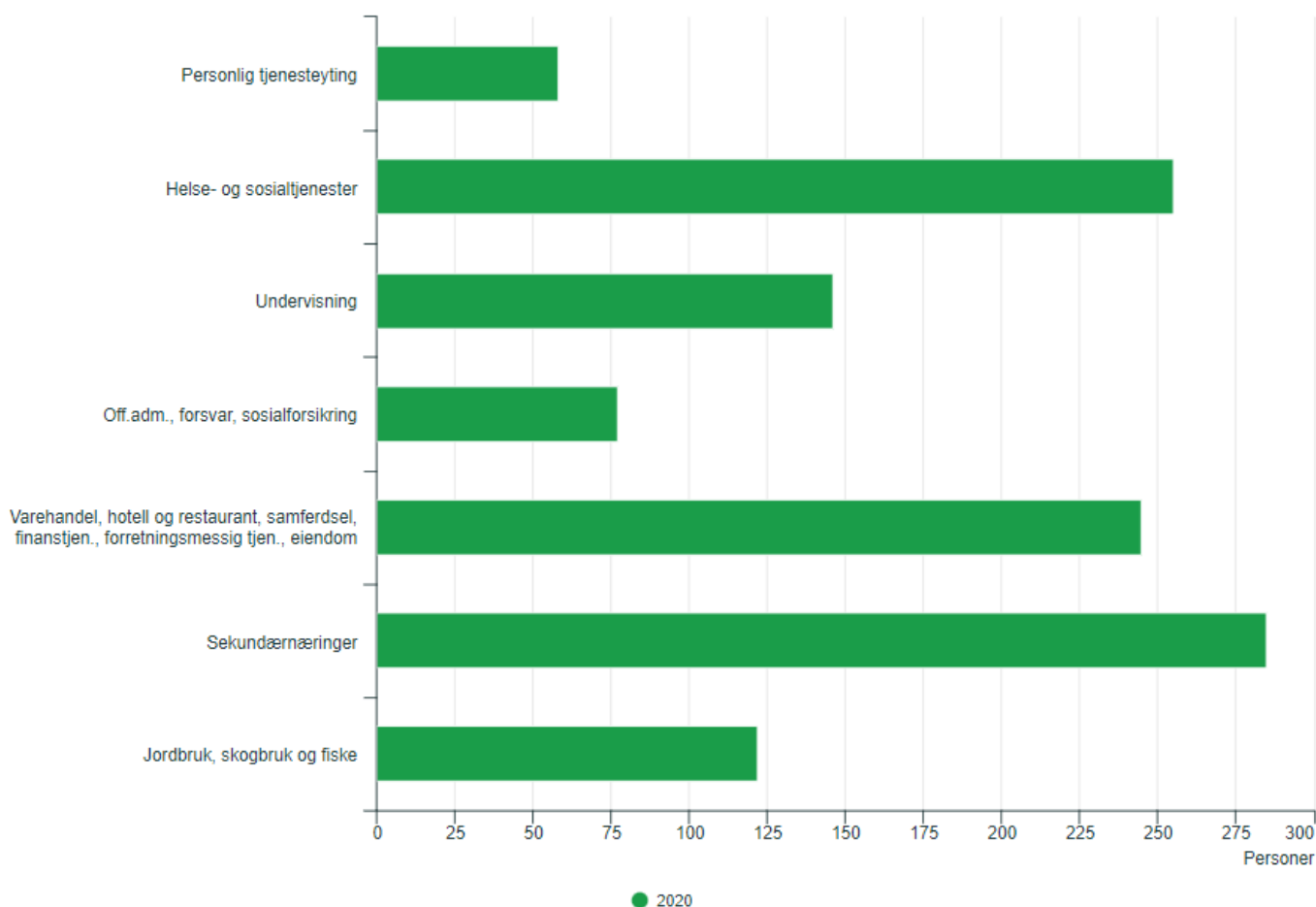
Sykefravær = Tapte dagsverk på grunn av egen sykdom i prosent av avtalte dagsverk

Uføre = Uførepensjonister 18-67 år i prosent av befolkningen

Arbeidsledige = Registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken.

Sykefraværet er lavt, men til gjengjeld er antall uføre noe høyt. Arbeidsledigheten er som for fylket, og lavere enn landsbasis.

Tabellen⁸⁰ nedenfor viser hva innbyggerne jobbet med i 2020:

Kommentar: Variasjonen i næringslivet er meget god.

⁷⁹ <https://www.nho.no/tema/offentlig-sektor-og-naeringslivet/kommune-nm/>

⁸⁰ <https://www.ssb.no/kommunefakta/habmer-hamaroy>

Pendling

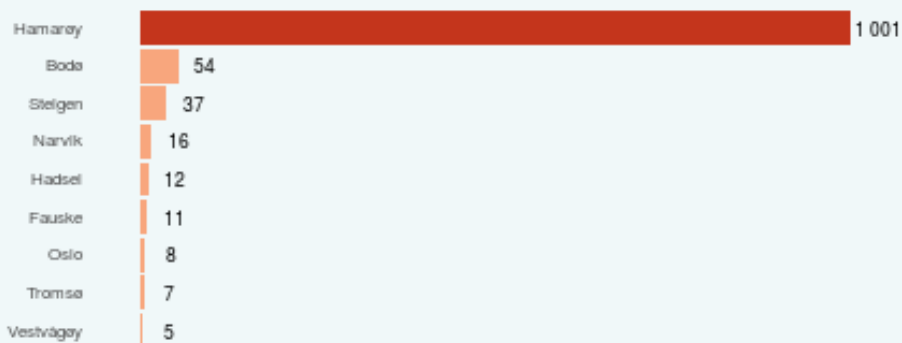
Ifølge SSB er det flere som pendler inn (244) til jobb i kommunen enn ut (205). Størst innpendling og utpendling er fra/til Steigen, Narvik og Bodø.

Hvor arbeider sysselsatte personer i...

Hamarøy kommune. 2020

Antall sysselsatte personer med bostedsadresse: 1206

Arbeidssted:

Oversikten viser hvor de sysselsatte personene arbeider, og illustrerer derfor antallet sysselsatte som pendler *ut* av kommunen for å jobbe⁸¹.

Hvor bor sysselsatte personer i...

Hamarøy kommune. 2020

Antall sysselsatte personer med arbeidsstedsadresse: 1245

Bosted:

Tabellen viser hvor personer med arbeidssted i Håbmer - Hamarøy bor, og illustrerer derfor antallet sysselsatte som pendler *inn* i kommunen for å jobbe.

STN området

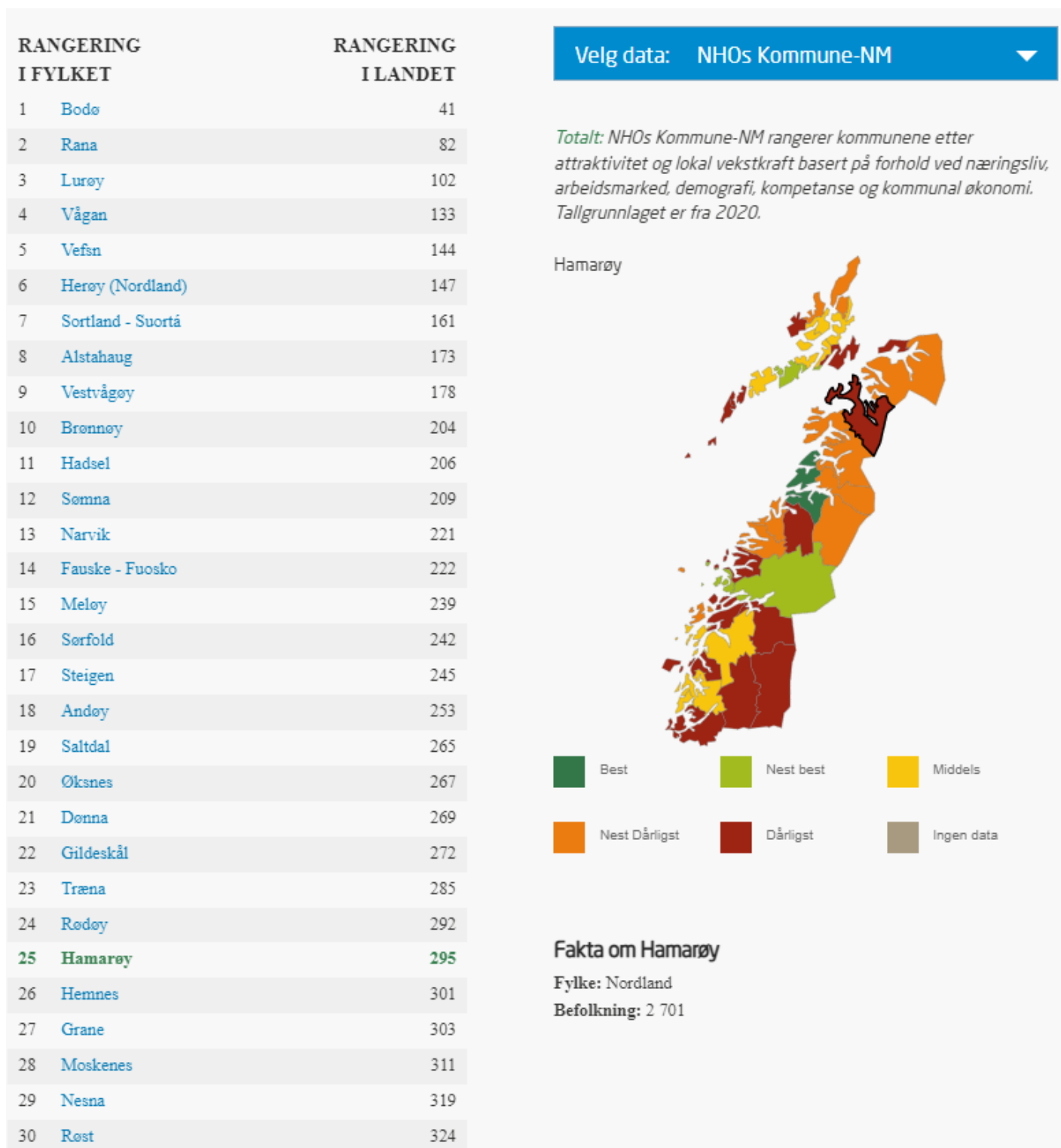
Sametinget har en ordning der noen kommuner er med i virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)⁸². Følgende grunnkretser i Håbmera – Hamarøy kommune er med: 0116 *Innhavet*, 0117 *Veggfjell*, 0118 *Sagvatnan* og 0119 *Grensefjellene*.

Å være en del av STN-området betyr at kommunen vår har mulighet å søke tilskudd fra noen av ordningene til Sametinget, som for eksempel «Variert næringsliv» med årlig budsjetttramme på 10 millioner kroner.

⁸¹ <https://statisticsnorway.shinyapps.io/pendling/>

⁸² <https://sametinget.no/stipend-og-tilskudd/tilskudd/naring/virkeområdet-for-tilskudd-til-naringsutvikling-stn-området/>

29. Nærings- og bostedsattraktivitet

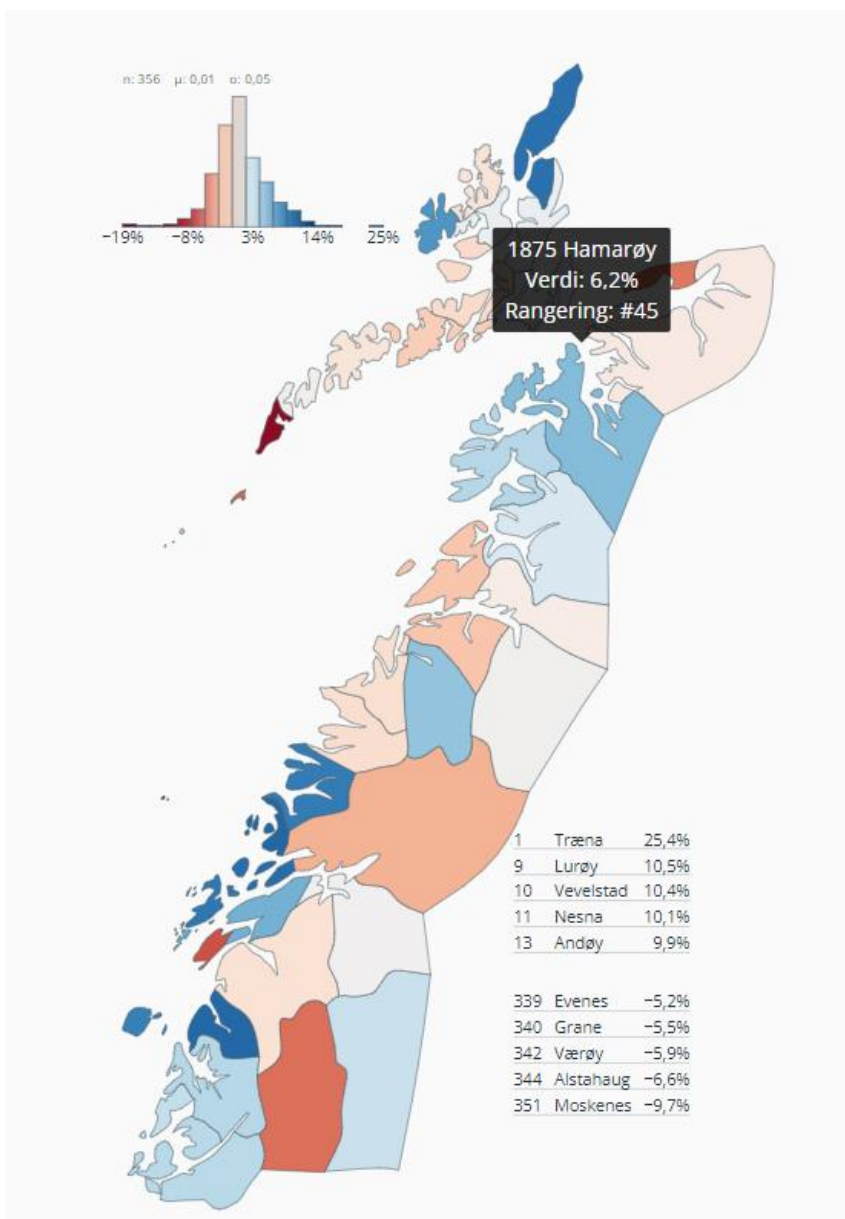
NHOs Kommune-NM rangerer kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Tallgrunnlaget er fra 2020. Vi ligger på en 25. plass av totalt 41 kommuner i Nordland, og på en 295. plass nasjonalt av totalt 356 kommuner.

Hábmer - Hamarøy sammenlignet med nabokommunene i tabellen under.

Suohkan - Kommune	Fylkesvis*	Nasjonal**	Kategori
Hábmer - Hamarøy	25. plass	295. plass	Dårligst
Narvik	13. plass	221.plass	Nest dårligst
Steigen	17. plass	245. plass	Nest dårligst
Sørfold	16. plass	242. plass	Nest dårligst

*Totalt antall kommuner i Nordland fylke = 41 **Totalt antall kommuner i Norge = 356

Attraktivitet for næring og bosetting

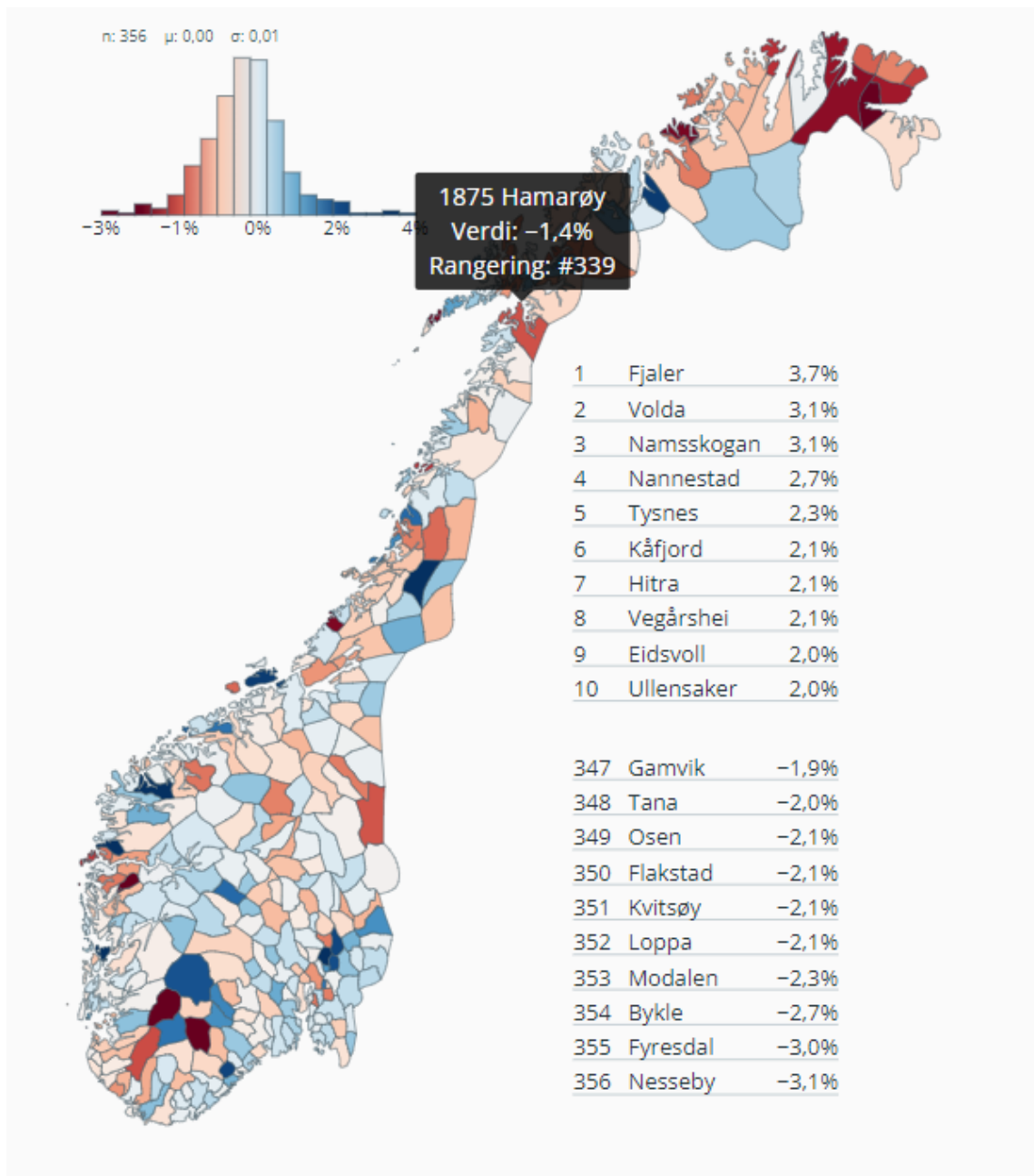
Telemarksforskning beregner attraktivitet for næring og bosetting.

Kartet viser veksten i antall arbeidsplasser i næringslivet i Nordland i 2020. Hábmer - Hamarøy har en næringsattraktivitet med verdi 6,2%. Til sammenligning har Sørfold 2,8%, Steigen 4,3% og Narvik 0,1%⁸³.

Næringsattraktiviteten er forskjellen mellom den faktiske og forventede arbeidsplassveksten i næringslivet. Kommuner med positiv næringsattraktivitet har hatt en arbeidsplassvekst i næringslivet *utover forventet vekst*.

⁸³ Telemarksforskning: <https://regionalanalyse.no/rapport/18/1/3>

Bostedsattraktivitet ⁸⁴

Bostedsattraktivitet er faktisk nettoutflytting fratrukket forventet nettoutflytting. Steder med positiv bostedsattraktivitet har dermed hatt større netto innflytting enn forventet ut fra arbeidsplassveksten i og omkring stedet og stedets sentralitet.

Bostedsattraktiviteten vår er -1,4%. I Sørfold -0,1%, i Narvik -0,4% og i Steigen 0,4%.

Kommentar: Dette stemmer med kommunens observasjon om at folketallet ikke stiger til tross for at store deler av næringslivet går meget godt.

⁸⁴ Telemarkforskning: <https://regionalanalyse.no/rapport/18/3/1>

30. Interkommunalt samarbeid

Kommunen har et omfattende samarbeid med mange forskjellige kommuner. Samarbeidet med de andre kommunene i Salten er spesielt viktig for oss. Ordningene er beskrevet på kommunens nettsider. Noen av ordningene gjelder også kommuners samarbeid med statlige etater.

Om hva	Med hvem
Salten Regionråd	Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer - Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold. Se også punkt 28 om samarbeid om næringsutvikling.
Barneverntjenesten	Felles barnevernstjeneste med Bodø.
Helse og miljøtilsyn Salten (HMTS)	HMTS er et interkommunalt selskap med 11 eierkommuner: Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer - Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold, Værøy.
Konfliktrådet i Salten	Konfliktrådet Nordland har avdelingskontor i Bodø.
Overgrepsmottak	Hamarøy kommune henviser til Bodø kommunes overgrepsmottak etter avtale. Bodø legevakt har akuttmottak for de som har vært utsatt for voldtekt, seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner.
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	PPT Ofoten drives som et interkommunalt samarbeid mellom tre kommuner: Hábmer - Hamarøy, Narvik og Evenes.
Legevakt	Legekontorene er lokalisert på Oppeid og Drag. I krisesituasjoner har kommunen samarbeidet med Bodø kommune.
Salten Brann IKS	Eies av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer - Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy.
Samordna Innkjøp i Nordland	Innkjøpssamarbeid. Bodø er vertskommune.
Friluftsrådet	Som regionrådet.
Salten Kultursamarbeid	Kultursamarbeidet i Salten er en del av samarbeidet under regionrådsparaplyen.
NAV Indre Salten	Betjener kommunene Hábmer - Hamarøy, Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn.

Om hva	Med hvem
Felles ansvar i Salten (kriminalitetsforebyggende tiltak for ungdom)	Et samarbeidstiltak mellom Salten Regionråd, Nordland Politidistrikt og Konfliktrådet i Salten. Kommunene er Hábmer - Hamarøy, Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal, Beiarn, Bodø, Gildeskål, Meløy, Røst, Værøy og Rødøy.
Interkommunal Renovasjon i Salten	Iris Salten IKS er eid av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer - Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold.
Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA)	Hábmer – Hamarøy er en del av IUA Ofoten (se pkt 18).
RKK Salten - regionalt kompetanseutviklingskontor	RKK Salten er eid av kommunene Beiarn, Fauske, Gildeskål, Hábmer - Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold. Kontorsted er Fauske.
Salten kontrollutvalg - sekretariat for kontrollutvalgene i Salten-kommunene	Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hábmer - Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold.

Kommentar: Interkommunalt samarbeid er meget viktig for gjennomføringen av tjenester som kommunen(e) har lovfestet ansvar for. Det er naturlig å vurdere flere samarbeidsordninger i forbindelse med samfunnsplanleggingen.

Vedlegg A – aktuelle utviklingstrekk av betydning for samfunnsdelen

Innledning

Planarbeidet bør ta hensyn til kunnskap og erfaringsrapporter om lokal samfunnsutvikling. Det finnes et høyt antall rapporter om stedsutvikling og næringsutvikling i distriktskommuner. I tillegg er det flere konsepter som foreslår lokal samfunnsutvikling.

Innholdet i dette vedlegget er mer generelt for distriktskommuner enn det er spesielt for Hábmer - Hamarøy, og tilrettelagt for Hábmer - Hamarøy av Bedriftskompetanse.

Ved oppstart av planleggingen er det for tidlig å konkludere om hvilke erfaringer og konsepter som passer hos oss. Vi tar med noen eksempler som en innledning til medvirkning og for vår fortsatte vurdering i arbeidet med planverket:

Suksessrike distriktskommuner anno 2018

Telemarksforsknings rapport om 18 suksessrike distriktskommuner oppsummert:

- Beredskap for flaks innen næringsutvikling
- Utvikling av eksisterende næringsliv
- Samspill bosteds- og næringsattraktivitet
- Boliger

Erfaringer av prosessmessig karakter:

- Samarbeid om attraktivitet
- Tillit
- Utviklingskultur

Bygda 2.0 - Stokkøya i Åfjord kommune i Trøndelag

Bygda 2.0 er utvikling av en bærekraftig, oppgradert, urban og attraktiv liten landsby, – en «microcity». I mektig natur, og med fokus på arkitektur, møteplasser, mat, kunst og kultur, arbeider vi for et unikt, fortettet bo- og arbeidsmiljø. Det handler om etablering av sosiale strukturer, moderne boformer, bruk av fornybar energi, matkultur og naturopplevelser. Alt dette sammen med et fremtidsrettet miljø for næringsliv og forskning – et levende laboratorium. Sitat www.bygda20.no.

Begrepet brukes også utenom Stokkøya, delvis om ideen med å ta med seg noen av de urbane godene og kravene til distriktene. Distriktene er motstykket til noen av ulempene med urbant liv, og har noen attraktive egenkvaliteter. Nytenkning rundt det å bo og leve på bygda står sentralt. Jobbene kan man ta med seg fra byen, eller man lager sin egen arbeidsplass. Fellesnevneren er å oppleve det man elsker; friluftsliv, ekstremsport, yoga, lokalmat osv. og bytte ut kjøene, høye bokostnader og forurensing og høyt smittetrykk.

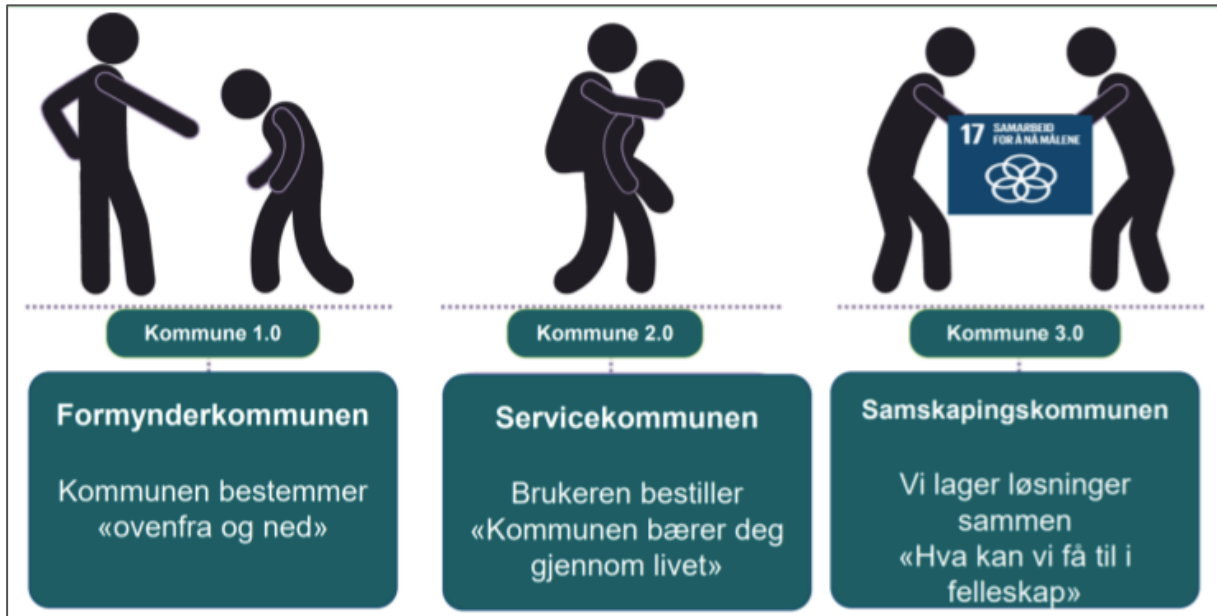
Annette (22) jobbar og studerer på bygda

Annette Lillestøl både jobbar og tek mastergrad frå heimstaden. Pandemien har gjort arbeidslivet meir fleksibelt for fleire, meiner arbeidslivsekspert.

NRK, 27. desember 2021, Nordfjord-regionen, Vestland fylke.

Kommune 3.0

Kommune 3.0 er et etter hvert godt kjent dansk konsept som benytter seg av *samskaping* som metode i møte med næringsliv, innbyggere og andre samarbeidspartnere. Motstykkene er formynderkommunen (1.0) og servicekommunen (2.0), jamfør figuren nedenfor, som mange norske kommuner henter inspirasjon fra.

Stedsutvikling

Både Distriktssenteret og andre instanser setter fokus på steders særskilte kvaliteter og attraktivitet, og ikke minst metoder for å komme dit. Ett dilemma ved oppstarten av en ny samfunnsdel, er om vi skal benytte planprosessen til å skape noe helt nytt sammen, på en helt ny måte? Samskaping forbindes med medvirkning, kreativitet og innovasjon – og masse tillit og gjensidig støtte.

Den handlekraftige kommunen (Kommunenes sentralforbund m. fl.)

KS har i samarbeid med Norsk institutt for by- og regionforskning og Norske arkitekters landsforbund definert fire utfordringer, ti bud og seks virkemidler for å gjøre steder attraktive. Detaljene er gjengitt på neste side:

● FIRE UTFORDRINGER SOM LOKAL SAMFUNNSUTVIKLING MÅ HÅNDBERE

1. Endret befolknings sammensetning og folkehelseutfordringer
2. Klimaendringer og det grønne skiftet
3. Omstilling i næringslivet, nye kompetansebehov og livslang læring
4. Lokale sentrumsområder tappes for handel og aktivitet

● TI BUD FOR Å GJØRE STEDET ATTRAKTIVT

1. Styrk sentrums- og tettstedsutviklingen
2. Begrens bilbasert handel og kontorarbeidsplasser utenfor sentrum
3. Stimuler byliv gjennom møteplasser og aktiviteter
4. Sambruk i sentrum
5. Prioriter gange, sykkel og kollektivakser
6. Planlegg for en aktiv fysisk og sosial hverdag for alle
7. Vær en garantist for bomiljøkvalitet og bokvalitet
8. Sikre blågrønne elementer og trygge boområder
9. Bygg opp under stedsegen identitet
10. Mangfold i boligmarkedet

● SEKS VIRKEMIDDLER FOR Å FÅ DET TIL

1. Regionalt samarbeid, uansett størrelse, i vekst eller stagnasjon
2. Gi retning til utviklingen
3. Være garantist for kvalitet i by- og tettstedsmiljø, bomiljø og bolig
4. Ha god administrativ kompetanse og kapasitet
5. Være med på å påvirke boligbyggingen
6. Ha en god rollefordeling mellom kommune, utbyggere og befolkning

Kompetanse og sammenhenger med andre plantema

Kompetanse er en sammensatt utfordring for Hamarøy kommune. Vi ønsker at våre unge skal bidra til at utdanningsnivået i lokalsamfunnet blir høyere, og at færre av de skal ende opp med grunnskole som sitt høyeste utdanningsnivå. Vi har i dette avsnittet støttet oss på dokumenterte sammenhenger fra St. Meld 14 (2020-2021), Perspektivmeldingen.

Utdanning betyr mye for den enkeltes muligheter på arbeidsmarkedet. For økonomien som helhet betyr økt utdannings- og kompetansenivå at arbeidsstyrken blir mer produktiv, og at vi kan oppnå høyere vekst i økonomien. Utdanningsnivået i den norske befolkningen er høyt, og befolkningen over 25 år har gode ferdigheter i både lesing, tallforståelse og IKT. Det norske arbeidslivet er kompetansekrevene, med få jobber som bare krever grunnskole. Vi har lavt innslag av rutinejobber og høy IKT-intensitet i både industrien og i tjenestenæringene.

.....

Kompetansebehovene i arbeidsmarkedet vil trolig endres over tid, og det ventes at etterspørselen i arbeidsmarkedet i større grad vil vri seg mot personer med yrkesfaglig kompetanse eller høyere utdanning, mens de med grunnskole som høyeste fullførte utdanning blir mindre etterspurt. I den forbindelse er det bekymringsfullt at gjennomføringen i de yrkesfaglige studieretningene i videregående opplæring er i bunnsjiktet i OECD.

St. Meld 14 (2020-2021), Perspektivmeldingen 2021

Levekår går i noen grad i arv, til tross for at velferdssamfunnet legger til rette for likere muligheter for alle. Barn som vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt og i husholdninger uten voksne med yrkestilknytning, har forhøyet sannsynlighet for selv å ha lave inntekter og andre levekårsutfordringer som voksne. Slike sammenhenger understreker betydningen av tidlig innsats i barnehage og skole og andre tiltak som helsestasjoner, foreldrestøtte og inntektsstøtte, som kan bidra til et bedre startpunkt i livet.

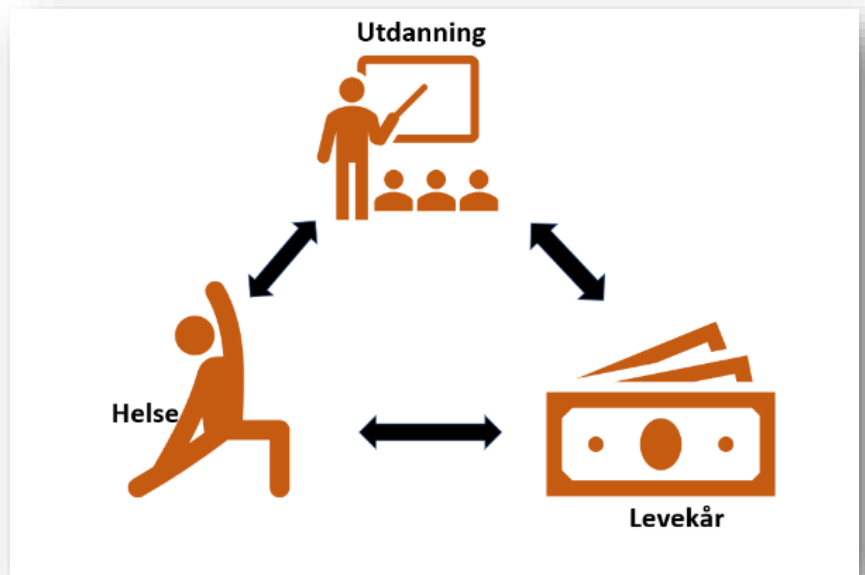
God kompetansepolitikk starter i barneårene. I tidlig barndom er trygghet, omsorg og samspill med foreldre og barnehageansatte avgjørende for utvikling og læring. I et fordelingsperspektiv trenger vi tidlig innsats for å gi alle mest mulig like, reelle muligheter. Dette er særlig viktig for barna som kommer fra de minst ressurssterke hjemmene.

Vi må prioritere gode helsestasjoner, foreldrestøtte og annen støtte til småbarnsfamilier, i tillegg til tidlig innsats i barnehage og skole. Det er godt dokumentert at et godt pedagogisk tilbud før skolestart virker positivt inn på læring og utvikling senere i skoleløpet, og at dette særlig gjelder vanskeligstilte barn. Integrering og inkludering av familier med utenlandsfødte må også planfestes. Systematisk arbeid med folkehelsen blir viktig.

Fullført videregående opplæring er viktig for varig tilknytning til arbeidsmarkedet. Sysselsettingsgapet mellom de med videregående opplæring og de uten, har økt i Norge. Vi legger til grunn at fullført VGS blir et viktig tema i samfunnsdelen.

Knut Hamsun VGS er særdeles viktig for våre unge, samt for unge fra andre kommuner.

En annen side ved plantemaet kompetanse er kommunens behov for å rekruttere kompetanse til tjenestene, ikke minst til vekstområdet eldreomsorg. Den tredje siden ved kompetanse er næringslivets og bedriftenes behov for å rekruttere kompetente medarbeidere.

Sysselsetting og næringsutvikling bygger på utdanning og innhenting av kompetent arbeidskraft (...). Frafallet i videregående utdanning i Nordland og andre regioner er høyest innen yrkesfag. Tilgangen på tilstrekkelig med lærlingeplasser har vist seg å bidra positivt til gjennomføring av yrkesfaglige studer. Frafall i videregående skole knytter seg til foreldres utdanningsnivå og har slik en selv-forsterkende effekt. Frafallet er over dobbelt så høyt blant de som har foreldre med grunnskole som høyeste utdanning, sammenliknet med de som har foreldre med utdanning på universitets- eller høyskolenivå.

Sitat fra Fylkeskommunal planstrategi, kunnskapsgrunlaget

Boligutvikling som flaskehals for rekruttering av stabil arbeidskraft

Samfunnsdelen skal omfatte både en sosial boligpolitikk og tiltak for å kunne tilby tilflyttere attraktive boliger. Boligpolitikken skal også sees i sammenheng med klimautviklingen, stedsutvikling og ikke minst markedet. Vi forventer at eldre personer i noen grad vil etterspørre lettstilte leiligheter nært tjenestene, handel, transport og sosiale arenaer.

I planarbeid som gjelder boligutvikling må vi evne å se boligbehov i sammenheng med markedet, både fra utbyggerperspektivet og fra boligkjøpers og leietakers sider. Samarbeid mellom kommune og næringsliv har i andre kommuner utløst utviklinger som ikke ville funnet sted i et boligmarked basert på forretningsmessige premisser alene.

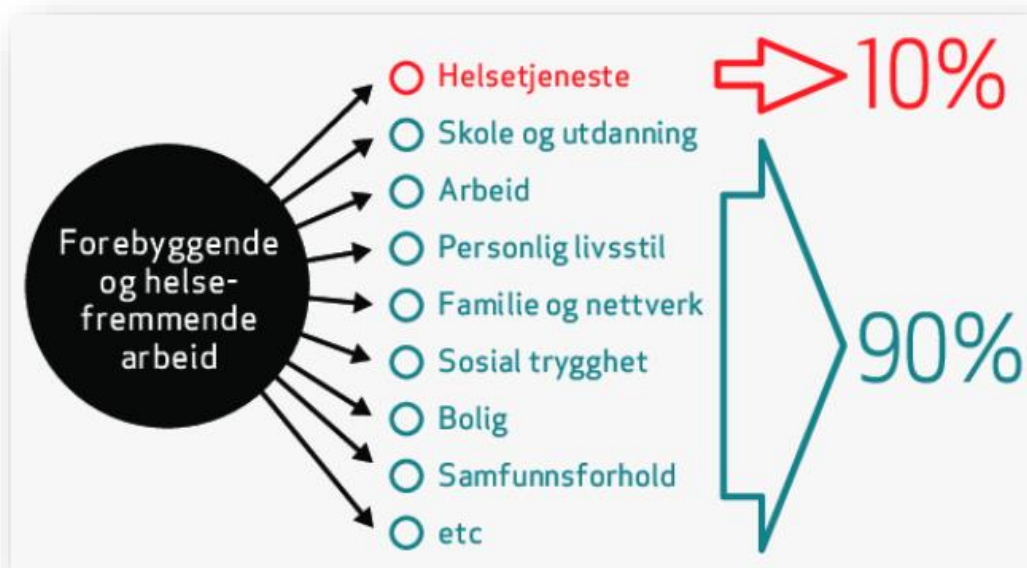
Vi skal også undersøke muligheter med småhus og andre mer eksperimentelle boformer som er lite representert hos oss i dag. Mer klimavennlige boliger, for eksempel heltrehus, kan være et av bidragene våre til de globale klimautfordringene.

Folkehelse

Sosial bærekraft og folkehelse handler om å fremme samfunnsutvikling som:

- Setter menneskelige behov i sentrum.
- Gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle.
- Legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet, kan påvirke forhold i nærmiljøet og ellers i kommunen.
- Legger til rette for deltakelse og samarbeid.

Folkehelse er et sektorovergripende plantema, som vi ser i sammenheng med mange andre tema som oppvekst, levekår, miljø, stedsutvikling, kultur, idrett/mosjon, næring osv. Samfunnsdelen må omfatte målsettinger og tiltak som gjelder folkehelsen.

Figur: 90-10 regelen (Wildavsky, 1977) NOU 1998:18 Det er bruk for alle. Størstedelen av folkehelsearbeidet skjer utenfor helsetjenesten. Eksempelvis vil kommunens planlegging innen boligbygging, trafikk, skole og fritidstiltak ha stor betydning for folkehelsen.

Næringsutvikling og sysselsetting

Næringsutvikling kan være som «å lete etter nåla i høystakken». Vi kan gjøre det enklere for oss selv ved å innsnevre kommunens fokus ved å benytte prinsippene i *smart spesialisering*, som også Nordland fylkeskommune legger til grunn. Vi skal fylle de tre rollene som NOU 2020:12 definerer for Næringspolitikk i første linje – kommunens tre roller:

- Forvaltningsrollen
- Tjenesteproduksjonsrollen
- Entreprenørrollen, med autonom, innovativ, risikovillig og proaktiv orientering.

Pendling og fjernarbeid med digitale løsninger er viktige muligheter. Arbeidsplasser som før bare var tilgjengelig i større steder, åpner seg som nye muligheter hos oss nå. Som kommune kan vi ta planmessige grep for å legge spesielt godt til rette for pendlere og fjernarbeidere. Vi vurderer en form for lokalt senter for fjernarbeid, pendlerkontor, fjernutdanning, oppstartsbedrifter og næringsutvikling.

Konklusjonen er at svak fødselsbalanse og et sentraliserende flyttemønster forklarer det aller meste av den svake befolkningsutviklingen i distriktskommunene. Arbeidsplassutviklingen i næringslivet i distriktskommunene forklarer bare en liten del av den svake befolkningsutviklingen. Det betyr at en distriktspolitikk som bare er innrettet mot næringslivet bare vil ha en begrenset effekt på et synkende folketall med påfølgende aldring i befolkningen i distriktskommunene.

NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn

Klimaendringene

Planverket skal tilpasses klimaendringene ved at vi legger til rette for et samfunn med stadig lavere utslipp, og opprettholder naturens, skogens og kulturlandskapets evne til å binde CO².

Sitat fra Regional plan for klima og miljø - grønn omstilling i Nordland 2021-2030:

Fornybar energi er nøkkelen til bærekraftig vekst og nullutslipp på de fleste sektorer. Målet må være å redusere bruken av fossile energikilder som kull, olje og gass, og å øke vår produksjon av fornybar energi. Samtidig må energien brukes og produseres mer effektivt.

Grønn omstilling handler om å bruke ressurser effektivt ved bruk av sirkulærøkonomiske prinsipper, stoppe klimaendringene ved å redusere klimagassutslipp og legge til rette for en grønn og fornybar energiomlegging. I tillegg må vi tilpasse samfunnet til et endret klima og legge til rette for karbonlagring og fangst.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Planverket må bidra til fortsatt klimatilpasning. Naturfarer har en betydelig plass i helhetlig ROS. Ekstremvær og langvarig tørke er eksempler på klimarelaterte hendelser som samfunnet må være forberedt på å håndtere.

Klimatilpasning virker parallelt med andre mål for utviklingen av samfunnet og det er svært viktig at klimatilpasning sees i sammenheng med utslippsreduksjon. Utslippsreduksjon er den mest effektive måten å tilpasse seg på fordi det forhindrer at de mest alvorlige konsekvensene av klimaendringer skjer.

Erfaringene fra håndteringen av Covid-19 pandemien skal dokumenteres og legges til grunn for den fortsatte utviklingen av beredskapsplanen.

Kommunal tjenesteutvikling, teknologi og innovasjon

Modernisering av tjenestene må fortsette. Kommunal sektor er i stadig utvikling, ikke minst grunnet økt bruk av digitale tjenester. Det handler om å gjøre tjenestene tilgjengelige for innbyggerne der de er, rask og ferdig dokumentert.

Oppvekstsektoren er nedadgående med hensyn til kvantitet, mens kvalitet blir stadig viktigere for å gjøre kommunen attraktiv for innflyttere. Innen omsorg må vi forvente en volumøkning, og sørge for at utviklingen går i retning av løsninger som er både sosial og økonomisk bærekraftige.

Regionale planer og føringer

I den regionale planstrategien «Et bærekraftig Nordland - Planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021-2024» legger Nordland fylkeskommune (NFK) følgende mål til grunn:

- Mål 1: Attraktive og inkluderende samfunn med gode kultur-, service- og tjenestetilbud for alle.
- Mål 2: Innovativt og bærekraftig næringsliv og industri som bidrar til grønn omstilling.
- Mål 3: Bærekraftig utvikling av miljø- og naturressurser.
- Mål 4: Effektiv, trygg og miljøvennlig infrastruktur som dekker innbyggernes, reisendes og næringslivets behov.
- Mål 5: God kvalitet i skoletilbudene og et arbeidsliv som stimulerer til kompetanseutvikling i hele karrieren.
- Mål 6: Kompetansearbeidsplasser og høyere utdannings- og forskningsmiljø som er sterke utviklingsaktører i regionalt samfunns- og næringsliv.

Andre regionale planer som ansees spesielt relevante for vår planprosess:

- Fylkesplanen 2013-2025
- Kompetanse for et arbeidsliv i endring - Kompetansestrategi for Nordland 2020-24
- Et bærekraftig og nyskapende landbruk i Nordland 2018–2030 (NFK)
- Strategi for stedsutvikling (NFK, 2015)
- Kilder til livskvalitet – Regional folkehelseplan Nordland 2018-2025 (NFK)
- Mineralstrategi for Nord-Norge

Meld. St. 36 (2020–2021) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser

Energi til arbeid er en politikk for langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser organisert etter fire mål:

1. verdiskaping som gir grunnlag for arbeidsplasser i Norge
2. elektrifiseringen skal gjøre Norge grønnere og bedre
3. etablering av nye, lønnsomme næringer
4. videreutvikle en framtidsrettet olje- og gassnæring innenfor rammene av klimamålene

Økt bruk av utslippsfrie energibærere som elektrisitet er et viktig bidrag til å oppfylle Klimaplan for 2021-2030. Målet er å redusere klimagassutslippene med minst 50 og opp mot 55 pst. innen 2030 og å omstille Norge til et lavutslippssamfunn innen 2050. Elektrifisering erstatter direkte bruk av fossile brensler med ren elektrisk kraft. I bredere forstand er også elektrifisering bruk av kraft til nye formål. Elektrifiseringen gir mulighet for utvikling av effektive løsninger og nye næringer gjennom digitalisering, robotisering og bruk av ny teknologi som krever elektrisitet. Elektrifisering kan bidra til det grønne skiftet i praksis med nye etableringer som datasentre, batterifabrikker, hydrogenproduksjon og andre nye industriprosjekter som krever store mengder elektrisitet og som inngår i nye fornybare verdikjeder.